

चुनावको तयारीमा जुट्यो आयोग

● स्थानीय तहको निर्वाचन मिति तोक्न सरकारसँग छलफल ● राष्ट्रिय सभाका २० जनाको कार्यकाल फागुन २१ मा सकिँदै ● प्रतिनिधिसभाका ४ र प्रदेशसभाका १८ पद रिक्त

■ मकर श्रेष्ठ (काठमाडौं)

स्थानीय तह निर्वाचनको मिति तय गर्न सरकारले निर्वाचन आयोगसँग समय मागेको छ। निर्वाचन आयोग पदाधिकारीहरूसँगको सोमबारको छलफलमा प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाले सत्तारूढ गठबन्धन र अन्य दलसँग छलफल गरेर मिति टुंगो गर्ने बताएका हुन्।

२०७४ वैशाख ३१ मा स्थानीय तहको पहिलो चरणको निर्वाचन भएको थियो। निर्वाचन भएको ५ दिनपछि कार्यकाल सुरु भएको मानिने कानुनी प्रावधान छ। जसअनुसार स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिको पदावधि आगामी जेठ ५ मा सकिँदै छ। स्थानीय तह निर्वाचन ऐन, २०७३ को दफा ३ अनुसार कार्यकाल समाप्त हुनुभन्दा दुई महिनाअगाडि निर्वाचन गर्नुपर्ने हुन्छ। जसअनुसार आउँदो चैत ५ भित्र निर्वाचन गरिसक्नुपर्ने कानुनी प्रावधान छ। २०७४ मा स्थानीय तहको निर्वाचन तीन चरणमा भएको थियो। वैशाख ३१ मा भएको पहिलो चरणको निर्वाचनलाई आधार मानेर निर्वाचन मिति घोषणा गर्नुपर्ने सरकारलाई बाध्यता छ। त्यसैले चुनावको तयारी गर्नेबारे आयोगले सरकारसँग छलफल थालेको हो।

प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवासहित ५ मन्त्री र आयोगका पदाधिकारीबीच सोमबार प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटारमा भएको छलफलले मिति भने टुंगो गर्न सकेन। स्थानीय तहको निर्वाचन गराउन कानुनी व्यवस्था के छ भन्नेबारेमा पनि छलफल भयो, आयोगका सहसचिव यज्ञप्रसाद भट्टराईले भने। निर्वाचनसम्बन्धी कानुनको पुनरावलोकन, परिमार्जन तथा एकीकृत निर्वाचन कानुन बनाउने सम्बन्धमा पनि छलफल भएको उनले बताए।

सरकारले स्थानीय तहको निर्वाचन गराउन मिति तोक्नुपर्ने हुन्छ। निर्वाचनको मिति तोक्नुभन्दा अघि सरकारले आयोगको परामर्श लिनुपर्छ। एकै चरणमा निर्वाचन सम्पन्न गराउन सम्भव नभएमा

अलग मितिस्मेत तोक्न सकिनेछ। निर्वाचनको मिति तोक्दा सामान्यतयाः एउटा प्रदेशको सबै स्थानीय तहका सदस्यको निर्वाचन एकै चरणमा सम्पन्न हुने गरी तोक्नुपर्ने हुन्छ।

निर्वाचन तयारीका लागि करिब चार महिना समय लाग्छ। त्यसैले निर्वाचन आयोगले तयारीको समय राखेर मिति घोषणा गर्न सरकारलाई प्रस्ताव गरेको छ। चैत ५ अघि नै स्थानीय तहको निर्वाचन हुने हो भने मंसिरमा निर्वाचनको मिति घोषणा गरिसक्नुपर्ने हुन्छ। आयोगले सरकारसँग राष्ट्रिय सभा सदस्यको निर्वाचन, प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको उपनिर्वाचनका विषयमा छलफल गरेको प्रमुख निर्वाचन आयुक्त दिनेश थपलियाले जानकारी दिए।

राष्ट्रिय सभाका २० जनाको कार्यकाल आगामी फागुन २१ मा सकिँदै छ। तीमध्ये एक जना मनोनीत हुन्। बाँकी १९ पदमा उपनिर्वाचन गर्ने विषयमा समेत छलफल भएको प्रमुख आयुक्त थपलियाले जानकारी दिए। राष्ट्रिय सभा सदस्य निर्वाचन ऐन, २०७४ को दफा ५ अनुसार रिक्त हुन आउने सदस्यको पदको निर्वाचन रिक्त हुनुभन्दा ३५ दिनअघि नै मिति तोक्नुपर्ने हुन्छ। संघीय संसद् सचिवालयका अनुसार फागुन २१ बाट एमालेका ८, कांग्रेसका ३, एकीकृत समाजवादीका ४, माओवादीका ४ जनाको अवधि सकिँदै छ। मनोनीतबाहेक १९ जनाको निर्वाचन हुनेछ।

आयोगले माघको पहिलो साताभित्र राष्ट्रिय सभा सदस्यको निर्वाचन गर्ने प्रस्ताव सरकारसँग राखेको छ। प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको उपनिर्वाचनका विषयमा समेत छलफल भएको आयोगले जनाएको छ। प्रतिनिधिसभाका ४ र प्रदेशसभाका १८ पद रिक्त छन्। प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाले निर्वाचनलाई स्वच्छ, पारदर्शी र शान्तिपूर्ण रूपमा सम्पन्न गर्ने गरी तयारी अघि बढाउन आग्रह गरेका छन्।

‘हामीले जानकारीसहित प्रस्ताव

गर्नौं। प्रधानमन्त्रीज्यूले त्यसबारे छलफल गरेर निर्णयमा पुग्छौं भन्नुभएको छ,’ थपलियाले भने। प्रधानमन्त्री देउवाले राष्ट्रिय सभामा रिक्त हुने सदस्य पदको निर्वाचन मिति सरकारले चाँडै तोक्ने जानकारी दिएको पनि उनले बताए। आयोगले स्थानीय तहको निर्वाचन एकै चरणमा गर्न प्रस्ताव गरेको छ। अघिल्लो पटक

स्थानीय तहको चुनाव तीन चरणमा भएको थियो। ‘संविधानअनुसार वैशाखभित्र स्थानीय तहको चुनाव गर्नुपर्छ। हामीले सबै स्थानीय तहको चुनाव एकै चरणमा एकै दिन गर्न प्रस्ताव गरेका छौं। त्यसो गर्दा कम खर्चिलो र सहज हुन्छ,’ थपलियाले भने, ‘त्यसका लागि आवश्यक तयारी अघि बढाउन स्रोत साधनको व्यवस्था गर्नुपर्ने

कुरासमेत राखेका छौं।’ तीनै तहको निर्वाचन एकै दिन गर्ने वा फरक समयमा गर्ने भन्नेमा पनि दलहरूको आधिकारिक धारणा आइसकेको छैन। माओवादी केन्द्रले संघ, प्रदेश, स्थानीय निर्वाचन एकसाथ गर्ने प्रधानमन्त्री देउवासँग छलफल सुरु गरेको छ। दलहरूबीच निर्वाचनको मिति तय गर्न सहमति नभए पनि आयोगले

मतदाता नामावलीलाई अद्यावधिक गर्ने विषयमा समेत छलफल भएको छ। ‘अहिले जिल्ला निर्वाचन कार्यालयले आदेशवमोजिम विदेशमा रहेका नेपाली मतदाताको मतदान अधिकारसम्बन्धी कानुनी व्यवस्था कसरी गर्ने भन्ने विषयमा पनि आयोगले गरेको तयारीका बारेमा सरकारलाई जानकारी गराएको थियो।

गरिदियो भने हामी काम अघि बढाउँछौं,’ थपलियाले भने। निर्वाचन प्रणालीलाई प्रविधियुक्त बनाउने विषय र अदालतको आदेशवमोजिम विदेशमा रहेका नेपाली मतदाताको मतदान अधिकारसम्बन्धी कानुनी व्यवस्था कसरी गर्ने भन्ने विषयमा पनि आयोगले गरेको तयारीका बारेमा सरकारलाई जानकारी गराएको थियो।

छलफलमा आयोगका आयुक्तहरू ईश्वरी पौड्याल, रामप्रसाद भण्डारी, जानकीकुमारी तुलाधर र सगुनशमशेर ज्वरा थिए भने सरकारका तर्फबाट गृहमन्त्री बालकृष्ण खाँण, सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की, ऊर्जामन्त्री पम्पा भुसाल र कानून, न्याय तथा संसदीय मामिलामन्त्री दिलेन्द्रप्रसाद वडू सहभागी थिए।

चर्को घामबाट बचाउँछ

मुसलधारे वर्षाबाट जोगाउँछ

१० वर्ष वारेन्टी

NOT JUST Fi IT'S

R T F I

RACE TUNED FUEL INJECTION

BS-VI

BEST-IN-CLASS

PICK-UP POWER PERFORMANCE

0% FINANCE

NEPAL'S 1ST SCOOTER WITH SMART XCONNECT

THE NEW **TVS Ntorq 125**

NEPAL'S 1ST SPORTY SMART SCOOTER

CELEBRATING 50000 Ntorqians

BLUETOOTH ENABLED

NAVIGATION ASSIST

CALLER ID

LAST PARKED LOCATION ASSIST

REMOTE BACKLIT ILLUMINATION CONTROL

SHARE RIDE STATS ON SOCIAL MEDIA PLATFORMS

NEPAL'S LARGEST SELLING PREMIUM SCOOTER

Toll Free Number: 16600131337 | Hotline Number: 9802071103 | Jagadamba Motors-TVS |
f ntorqnepal | ntorq_nepal #saathchahamro | tvsnepal.com

शिलान्यासको भेल

करिब एक वर्षअघि एकै पटक झन्डै ४ यस अस्पतालको शिलान्यास हुनु आफैँमा उत्साहलाग्दो खबर थियो। विडम्बना भन्नुपर्छ— त्यो उत्साह उदेकमा परिणत हुन धेरै समय लागेन। कतिपय कोणबाट त्यति बेले आशंका व्यक्त गरिएजस्तै तत्कालीन केपी शर्मा ओली सरकारको अवाञ्छित प्रचारमोहका कारण मात्रै त्यति धेरै अस्पताल एकै पटक शिलान्यास गरिएको अहिले पुष्टि भैसकेको छ। एक वर्ष बित्ता पनि शिलान्यास गरिएका अधिकांश ठाउँमा काम नै सुरु नहुनु यसैको प्रमाण हो।

यी अस्पतालहरूको निर्माण-आयोजना योजनाबद्ध रूपले बनाएर सबै प्रक्रिया सकिएपछि शिलान्यास गरिएको हुन्थ्यो भने अधिकांश स्थलमा काम सुरु नहुने भन्ने नै हुँदैनथ्यो। आफ्नै पालामा धेरै काम थालिएको प्रचार गर्ने शासकीय मोह भत्किएको यस कार्यमा त्यहीअनुकूल व्यवस्थापकीय ढंग भने कति पनि पुर्‍याएको पाइएन। खालि जनताका आँखामा छारो हाल्न शिलान्यासको प्रमञ्च रँचिएकोले अहिले त्यसको यथार्थ उद्‌घाटित भएको हो। पूर्वप्रधानमन्त्री ओलीले ‘आफ्नो पालामा विश्व रेकर्ड रहने गरी एकैचोटि धेरै अस्पतालको शिलान्यास गरेको’ त अहिले पनि बताउन छाडेका छैनन्, गएको बुधवारै पनि उनले एक कार्यक्रममा दावी गरे, ‘हामीले एकैचोटि ३९६ वटा अस्पतालको शिलान्यास गरेका छौं, देशभर। विश्व रेकर्ड हो यो। गिनिज बुकमा यस्ता त कति लेखे हुन्छ-हुन्छ, हामीले त दावी नगरेर मात्र हो।’ तर यथार्थ अर्कै छ।

तथ्यले भने योजनै नबनाई, तयारी नै नगरी एकै पटक धेरै अस्पतालहरू शिलान्यास गर्नेमा चाहिँ ओली सरकारको नाम सुनौलो अक्षरले लेखिने देखाएको छ, जुन मुलुक र नागरिकका निम्ति खुसीको कुरा हुनै सक्दैन। शिलान्यास त त्यति बेला गरिन्छ, जब सबै प्रक्रिया सकिएपछि निर्माण कार्य सुरु गर्नुपर्ने हुन्छ। तर गत वर्ष मंसिर १५ मा एकसाथ ५ देखि १५ बेडसम्मका अस्पताल शिलान्यास गरिएकामा ती भवनहरूले अहिलेसम्म निश्चित आकार लिइसक्नु त परको कुरा, अधिकांश त्यस्ता ठाउँ नै घाँसेले पुरिएका छन्। केही स्थानीय तहमा त टेन्डर प्रक्रिया नै बल्ल सुरु भएको छ।

अवस्था कतिसम्म टिठलाग्दो छ भने, प्रदेश १ मा प्रदेशस्तरीय सरुवा रोग अस्पताल र १४ जिल्लामा ८६ आधारभूत अस्पतालको एकै पटक शिलान्यास गरिएकामा एउटा अस्पतालको पनि जग्गधर निर्माण हुन सकेको छैन। कतै जग्गा विवाद, कतै जनप्रतिनिधीचको स्वार्थको लडाई त कतै आफ्नो मान्छेलाई टेन्डर पार्ने प्रतिस्पर्धाले अस्पताल निर्माण चुनौतीपूर्ण बनेको जनप्रतिनिधिहरूको भनाइ छ। अरू धेरैतर पनि अवस्था यस्तै छ। कति पालिकामा संघबाट बजेटै पुगेको छैन। बजेट पुगेकामा पनि कुनै न कुनै कारणले काम अघि बढेको छैन। यति हुँदाहुँदै पनि ‘स्वास्थ्य कान्ति’ नै भनेर किन एकै पटक शिलान्यासका निम्ति अतिसाध्रो हतार गरिनु अचम्मलाग्दो छ।

पालिकाहरूमै सुविधासम्पन्न अस्पताल बनाउने सोच आफैँमा सराहनीय थियो/हो। तर यसरी पूर्वतयारीबिना शिलान्यास गर्दा त्यही सुन्दर सोच नै औचित्यहीनजस्तो बन्न पुगेको छ। यो प्रकरणबाट सरकारले शिलान्यास गर्ने अरू योजनाको विश्वसनीयतामा समेत ह्रास आउने परिस्थिति निर्माण भएको छ। कुनै आयोजनाको शिलान्यास हुनु भनेको काम सुरु भएको प्रमाण नबन्नु र राजनीतिक प्रचारबाजी मात्रै पनि हुन सक्ने दृष्टान्त प्रस्तुत हुनु मुलुकको विकासका निम्ति दुःखद अवस्था हो। नाजायज जस लिन खोज्ने यस किंसिमको राजनीतिक धन्दा खेदजनक छ।

यति बेला सरकारले भएकै अस्पतालहरूलाई जनशक्ति र भौतिक पूर्वाधारले पूर्ण बनाएर गुणस्तरीय सेवा दिने गरी सञ्चालन गर्नुका अतिरिक्त शिलान्यास गरिएका अस्पतालहरूलाई पनि समयमै बनाइसक्न जोड दिनुपर्छ। नयाँ अस्पतालका निम्ति जनशक्तिलगायतका अन्य स्वास्थ्य पूर्वाधारहरूको व्यवस्थापनको गृहकार्य पनि समयमै थाल्नुपर्छ। दरबन्दीअनुसार स्वास्थ्यकर्मी र पर्याप्त उपकरण अभावमा मुलुकमा विद्यमान सरकारी अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकीले नै स्तरीय सेवा पुर्‍याउन नसकिरहेको तथ्यलाई अहिल्यै स्मरण गर्नुपर्छ। र, नयाँ अस्पताल भवन निर्माण भैसक्दासम्म सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने सबै तयारी सकिसक्नुपर्छ।

साथै, यो प्रकरणलाई एउटा पाठका रूपमा लिएर अन्धाधुन्द शिलान्यास-संस्कृतिमै सुधार ल्याउनुपर्छ। निर्माण कार्यको शुभारम्भ मानिने शिलान्यास त्यसै गरिँदैन, गरिनु पनि हुन्न। सम्पूर्ण तयारी सकेर, बजेट आकलन र व्यवस्था गरेर, जग्गा, ठेक्कापट्टा सबै कार्य टुगो लगाएर मात्रै सार्वजनिक संरचनाहरूको शिलान्यास गरिनुपर्छ। यसलाई निर्माण कार्यको परम्परागत र औपचारिक प्रक्रियागत पक्षको सट्टा राजनीतिक मामिला बनाउने परम्परा तोडिनुपर्छ। किनभने, उल्लिखित प्रकरणले तत्कालीन सरकारको रवाफलाई खोक्रो प्रमाणित मात्र गरेको छैन, राज्यले गर्ने कार्यप्रतिको जनविश्वास घटाउने चिन्ता पनि जन्माएको छ। यसबाट आगामी दिनमा सबै सरकारी निकायहरूले उचित सन्देश ग्रहण गर्न सक्नुपर्छ। शिलान्यास गर्नु भनेको कुनै कीर्तिमान राख्नु होइन, वास्तविक रूपमा काम थाल्नु हो भन्ने मान्यता स्थापित हुनुपर्छ। शासकहरूले ‘बाली न विरुवा नौ मुरी तोरी’ को आश देखाउन फुटो शिलान्यासको नाटक रच्न छाड्नुपर्छ।

प्रधानन्यायाधीशबाट

निकासको अपेक्षा

सर्वोच्च अदालतका पछिल्ला फैसलाहरू हेर्दा, नेपालको न्यायपालिका र न्याय सम्पादन कति निकट रहेछ भन्ने स्पष्ट हुन्छ। प्रधानन्यायाधीश चोलेन्द्रशमशेर जबरका अदालती कदमका खराब फेहरिस्त सर्वसाधारणले पनि थाहा पाउन थालेका छन्। ज्यानमारा कैदीलाई ज्यान मारेको अभियोगमा जेलमा राख्दा प्रधानन्यायाधीशलाई कैद बढी हुने चिन्ता लाग्नु, सर्वोच्चमा पेसी तोक्दा मनपरी आफ्नो चित्त बुक्काउनेलाई तोक्नु, एकातिर माग गरिएको मुद्दाको फैसला अन्त्यै लगेर आदेश जारी गर्नु, हरेक फैसलामा भागवन्डाका लागि वार्गेजिङ गर्नु, कर छुत्ती गरेका अपराधीहरूलाई कर छुट दिने र लाभ लिने फैसला गर्नु, आफैँवरुद्धका मुद्दाहरूमा आफ्नै चित्त बुक्काउने न्यायाधीशलाई पेसी तोक्नुजस्ता हामी सामान्य नागरिकले समेत बुझ्न सक्ने अन्याय गर्नुले अदालतप्रतिको विश्वास घटेको र न्याय सेवा अब आर्थिक रूपमा सबल हुनेहरूका लागि अवसर र गरिबका लागि फलामको च्युरा सावित भएको छ। सर्वोच्चका बहालवाला १४ न्यायाधीश प्रधानन्यायाधीशवरिद्ध ‘फुलकोर्ट’ बहिष्कार गर्नेसम्मको अवस्थामा आउनुमा प्रधानन्यायाधीशको अन्यायपूर्ण न्याय सम्पादनको व्यवहार जिम्मेवार छ। तसर्थ हिला नगरी प्रधानन्यायाधीशले आफ्नो पदबाट राजीनामा दिएर मार्गप्रशस्त गर्नुको विकल्प छैन।

– **सुसुम न्यौपाने**, *अरुणखोला, नवलपरासी (पूर्व)*

आफैँलाई नचिनिरहेका हामी

हामीले गाउँघरका पहिलादेखिका चलन र शैतिरिवाजहरू अलिकति पढालेखा भर्नुपछि, आधुनिकताको नाममा

दृष्टिकोण

आम निर्वाचनको घोषणा अपरिहार्य

आजका मितिमा मुलुकसमक्ष सबैभन्दा ठूलो राजनीतिक एजेन्डा भनेको आम निर्वाचन नै हो। विभिन्न राजनीतिक कारणले करिब तीन महिनाअघि विकल्पका रूपमा वर्तमान सरकारको गठन भए पनि यसले हिजो हराएको स्थायित्वको पुनर्प्राप्ति गर्न सकेको छैन। यसको शासकीय मिजास हिजोभन्दा फरक हुन सक्ने आधार पनि देखिँदैन।

अनुभवले के देखाउँछ भने, प्रजातान्त्रिक नेतृत्व आफैँमा पर्याप्त हुँदैन। यसलाई सहयोग गर्ने वर्तमान दलहरू आफैँ नवोदित अस्तित्वको लडाइँ लड्दै छन्। उनीहरूसँग लोभ र लालच छ, तर ठूलो आदर्श छैन। असंवैधानिक अध्यादेशको प्रयोग गरी अस्तित्वमा आएकोले सर्वोच्च अदालतबाट बदर हुन सक्ने जोखिम कायमै छ। वर्तमान परिस्थितिको निरन्तरता नेपाली कांग्रेसका लागि आकर्षणको विषय हुन सक्दैन।

ठूलो कुरो गर्न नेतृत्वलाई ठूलो आकार, बल र क्षमता चाहिन्छ। त्यही भएर अहिलेको अवस्थाका लागि सरकारले तत्कालै सम्पन्न गर्नुपर्ने वा गर्न सकिने कुनै एजेन्डा अघि सारेको छैन। प्रजातान्त्रिक विकल्पका रूपमा आए पनि सरकार सञ्चालनको आन्तरिक खिचातानी तत्कालै व्यवस्थित गर्न सक्ने प्रधानमन्त्री स्वयंको अवस्था छैन। अहिलेको दुरवस्थाबाट कसरी पार पाउने ? प्रधानमन्त्रीअर्घाँल्लेर तर्सिएको एउटा अहं प्रश्न हो यो। यसको जवाफ हो— आम निर्वाचन।

२०७४ मंसिरमा गरिएको संसदीय निर्वाचनबाट दब्रो रूपमा स्थापित सरकार र लोकप्रिय जनादेश दुवै गुमाएको वर्तमान प्रतिपक्षले निर्वाचनमा नगई आफ्नो आन्तरिक कारणले फेरि सरकारमा उठ्न सक्ने क्षमता गुमाएको छ। सम्पूर्ण मुलुककै लागि वामपन्थीहरूको छुट्टा संगठन बनाउने दुरूह एजेन्डा तहिएको मात्र छैन, शासकीय अभ्यासमा आफैँले बनाएको संविधानको कार्यान्वयन तथा प्रयोगमा पनि वितुष्णा देखा परेकै हो। माउ पार्टीका अनिर्वाचित तथा निर्वाचित भए पनि धरापमा परेका नेताहरू तथा जनादेशको नेतृत्व तथा कार्यान्वयनको जिम्मेवारी पाएको संसदीय दलबीचको स्वाभाविक हैसियतलाई स्वीकार गर्न नसक्दा एकपटक पुनः निर्वाचनबाट स्थापित एजेन्डाहरू स्खलनमा परेका छन्।

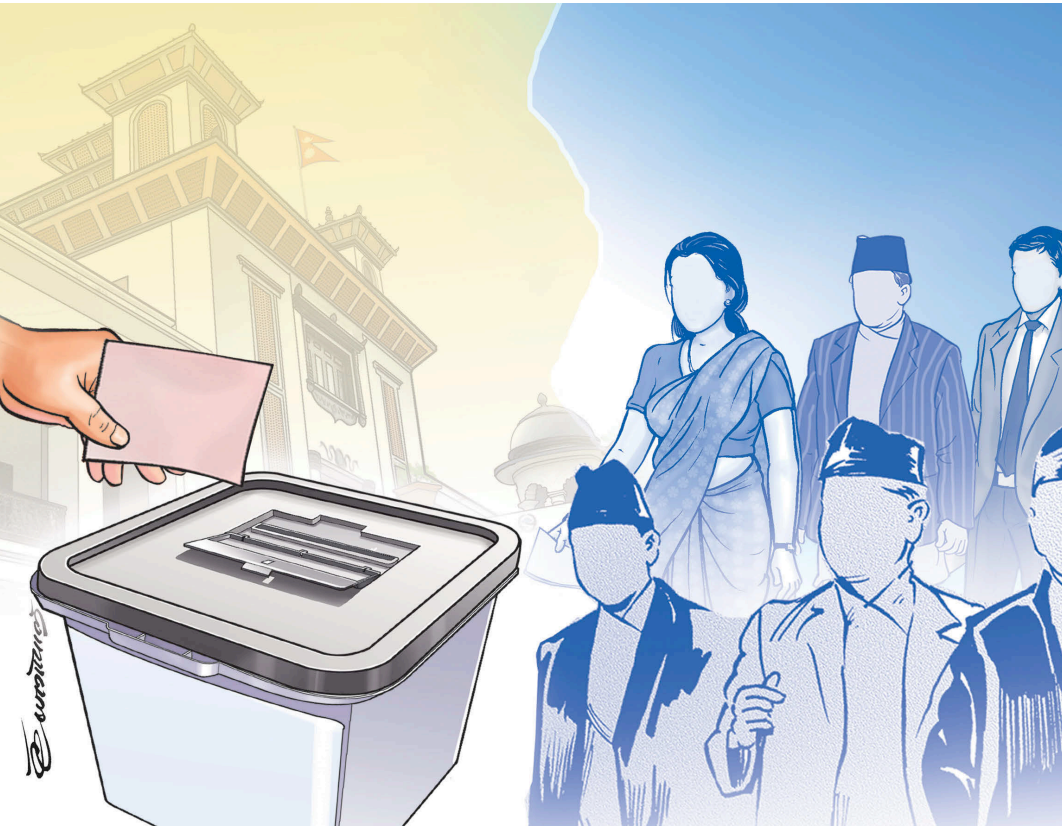
प्रतिनिधिसभाको असंवैधानिक विघटन, अराजनीतिक सरकार निर्माण प्रक्रिया, विश्वासको मत प्राप्त गर्न नसक्ने प्रधानमन्त्रीको हैसियत, संवैधानिक अगमा निर्युक्तिको सिफारिस, अध्यादेश गरी गर्ने अधिकारको दुरुपयोगजस्ता बलमिथ्याईहरूको पृष्ठभूमि तत्कालीन सत्तारूढ दल तथा यसको संसदीय दलबीचको सम्बन्धका परिसीमाहरूको संसदीय प्रणालीसम्मान व्यवस्थापन हुन नसक्नु नै थियो। यसको असफलताका कारण ‘ब्याकेड’ वाट गुमेको वर्चस्व कायस्थान फर्काउउन वैदेशिक तत्त्वलाई मलिलो पूर्वाधार पुनः प्राप्त भयो। अतः हालको एमाले वा माओवादीलाई प्रस्ट जनाधार पाउन चाहिएको आम निर्वाचन नै हो।

आम निर्वाचनको आवश्यकता जसपा नेपाल तथा जसपा नेपाल (लोकतान्त्रिक) लाई पनि छ। संविधानविरुद्ध आन्दोलन गरी निर्वाचनमा गएका सबै राजनीतिक दलले गतः निर्वाचनमा राम्रो गर्न नसक्नुको कारण उनीहरूलाई कतिपय क्षेत्रमा शंकाले हेर्नुन पनि हो। गत चार वर्षको अनुभवले त्यस्ता शंकालु मतदालाई लगभग तटस्थ बनाईदिएको छ। निर्वाचनबाट यी दलहरूले राष्ट्रव्यापी मञ्च बनाउन सकेनछन्। राष्ट्रपाले निकै पहिलेदेखि निर्वाचन खोजेको हो। नयाँ आधारसहित राजनीतिमा स्थापित हुन खोजेको विवेकशील साभाा पार्टीले पनि निर्वाचनका लागि नै जोड गरेको छ। अन्य राजनीतिक दलसहित हिजो निर्वाचनमा पराजित भई निरन्तर चकचक गरी हिँडेका ठूला नेताहरूले पनि नयाँ निर्वाचनमार्फत जनताबाट अनुमोदित हुने नयाँ अवसर पाउनेछन्। अहिलेको अस्थिरता निर्वाचनबाहेक अरू विधिबाट टाँग्न सकिने अवस्था एकदमै छैन।

आम निर्वाचन भनेर यहाँ तीन तहको निर्वाचनलाई उल्लेख गर्न खोजिएको हो। संविधानको धारा २२५ ले स्थानीय व्यवस्थापिकाका रूपमा रहेका गाउँसभा र नगरसभाको कार्यकाल निर्वाचन भएको मितिले पाँच वर्ष हुने स्पष्ट गरेको छ। त्यस्तो कार्यकाल समाप्त भएो छ, महिनाभित्र गाउँसभा र नगरसभाको अर्को निर्वाचन गर्नुपर्ने पनि यो धाराले उल्लेख गरेको छ। यसको अर्थ छ, महिना स्थानीय सभाविहीन भएर स्थानीय तह चल्नुपर्छ भन्ने पटकै होइन। यी सभाहरूको कार्यकाल सकिनेबित्तिकै स्थानीय निर्वाचन सम्पन्न गर्नु तथा नयाँ सरकारको विद्यमानता सुनिश्चित गर्नुको महत्त्वलाई अस्वीकार गर्नु हुँदैन। स्थानीय निर्वाचन घोषणा गर्ने बेला टरिसक्दा पनि कसैको कानमा बतास नलान्नु अनिष्टको संकेत हो।

अर्कातर्फ संसदीय निर्वाचन नयाँ सरकार गठनका लागि एउटै मात्र विकल्प हो। वर्तमान सरकार संविधानको धारा ७६(१) अन्तर्गतको हो। धारा ७६ अन्तर्गत विभिन्न क्षमताका सरकारहरू बन्न सक्छन्। अन्य गतिले क्षमताका सरकारहरूको असफलताका कारण प्रतिनिधिसभा विघटन गर्नुपूर्व अन्याय गर्नुपर्ने सबैभन्दा कमजोर क्षमताको वर्तमान सरकार गठन भएको हो। कायै गर्न नसक्ने वर्तमान वातावरणले स्वयं प्रधानमन्त्रीलाई पनि उकुसमुकस पारेको छ।

अतः प्रधानमन्त्रीले आम निर्वाचनको मिति तोकी प्रतिनिधिसभा विघटन गर्ने विकल्प प्रयोग गर्नु आवश्यक भइसकेको छ। संविधानले प्रतिनिधिसभा भंग गरिएको अवस्थामा छु महिनाभित्र यसको निर्वाचन भइसक्नुपर्ने उल्लेख गर्नुका साथसाथै संसदको एउटा अधिवेशनको सम्मर्पित र अर्को अधिवेशनको प्रारम्भबीचको अवधि छ, महिनाभन्दा बढी हुन नहुने प्रस्ट गरेको छ। अतः यो अधिकारको प्रयोगबाट संसदीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय तहको निर्वाचन

वर्तमान नेपालमा जे हुँदै छ, त्यो

प्रजातन्त्रका नाममा स्वीकार्य हुन सक्दैन।

आम निर्वाचनले सबैलाई छलफल गर्ने तथा निकास खोज्ने बाटो दिनेछ।

साथसाथै गर्न सकिने अवस्था पनि छ।

स्थानीय तहको पहिलो निर्वाचन २०७४ वैशाख ३१, असार १४ र असोज २ मा भएको थियो। संविधानअनुरूप स्थानीय तह कार्यान्वयन गर्नका निम्ति बनाइएको स्थानीय निकाय पुनःसंरचना आयोगले सिफारिस गरेको ७९० वटा स्थानीय तहको अवधारणालाई सुधार गरेर ७५३ वटा पालिकाहरू बनाएका हुन्। समयभावका कारणले संविधानको धारा ५६(५) बमोजिम सामाजिक-सांस्कृतिक संरक्षण वा आर्थिक विकासका लागि विशेष संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्र त्यस बेला कायम गर्न सकिएको थिएन। वर्तमान सरकारले अब भने त्यो गर्न सक्छ। यसका लागि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले गरेको विशेष संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रसम्बन्धी हचुवा व्यवस्थालाई परिमार्जन गर्नुपर्ने हुन्छ।

संसदको तल्लो सदन प्रतिनिधिसभाको पहिलो निर्वाचन पनि २०७४ को मंसिर १० तथा २१ मा गरिएको थियो। दुई चरणमा सम्पन्न यो निर्वाचनसँगै देशका सातै प्रदेशहरूको प्रादेशिक सभा गठन गर्ने पहिलो पटक प्रादेशिक निर्वाचन पनि गरिएको थियो। त्यस्तै, संघीय सभाका रूपमा रहेको संसदको माथिल्लो सदन अर्थात् राष्ट्रिय सभाका सदस्यको निर्वाचन २०७४ माघ २६ मा भएको हो। राष्ट्रिय सभाका ५९ सदस्यहरूमध्ये ५६ जनाको निर्वाचनमा प्रदेशसभाका सदस्य, गाउँपालिकाका अध्यक्ष र उपाध्यक्ष तथा नगरपालिकाका प्रमुख र उपप्रमुख रहेको निर्वाचक मण्डलद्वारा मतदान गर्ने भएकाले स्थानीय तह तथा प्रदेशसभाका सदस्यहरूको निर्वाचन नहुन्जेल राष्ट्रिय सभाको निर्वाचन वा गठन हुन सक्दैन। यसको अर्थ के हो भने, संसदले आफ्नो अंग नपुगी संविधानबमोजिम काम गर्न सक्ने अवस्था हुँदैन।

त्यसो हुनाले आम निर्वाचन संगसँगै गर्ने कि छुट्टाछुट्टै भन्ने सुविधा सरकारलाई छैन। निर्वाचन आयोगले यो कुरा प्रधानमन्त्रीलाई स्पष्ट गराउनुपर्छ। पहिलो निर्वाचनमा शासकीय अक्षमताका कारण अनियमितता भयो भन्ने आधारमा अब पनि त्यही गर्नुपर्छ भन्नु ठीक होइन। संगसँगै गर्दा पनि व्यावहारिक कारणले स्थानीय, प्रादेशिक तथा संघीय निर्वाचन दुई चरणमा गर्नुपर्ने हुन सक्छ। तर एक-डेढ महिनाभित्र यी सबै निर्वाचन हुनुपर्छ। यसबाट निर्वाचन आयोगलाई कर्मचारी प्रशासन, सुरक्षा व्यवस्था, मतदाता शिक्षाको काम एकीकृत रूपमा गर्न सजिलो हुनुका साथै राजनीतिक दलहरूलाई पनि पार्टीगत खर्च पटक-पटक गर्नुपर्ने अवस्थाबाट जोगिन सम्भव हुन्छ। मतदाताको समय तथा राज्यको खर्च दुवैको व्यवस्थापन उचित किसिमले गर्नका लागि पनि आम निर्वाचन लगातार गरिनु राष्ट्रिय हितमा छ।

नेपालको नयाँ संविधान धेरै गाढो गरी घोषणा गरिएको हो। यसलाई चलाउन सकिने स्थिरता अहिले छैन। तर विगतमा नमिलेका कतिपय विषयवस्तु मिलाउँदै जानु राष्ट्रिय हितमा हुन्छ। राष्ट्रिय एकताका लागि सबै पक्षलाई मुलुकमा ठाउँ दिनु त्यत्तिकै जरुरी हुन्छ। गत छ, वर्षको नवजगत शिशुलाई तेल मालिस गरिदिने नेपाली चलनमा नेवारहरूले आफ्नो विशेष चलन विकास गरेका थिए। जसमा नवजात शिशुलाई तोरीको तेलले मालिससँगसँगै हलुका व्यायाम पनि गराइन्थे। यो पद्धति युरोपमा निकै लोकप्रिय भइरहेको र यसैलाई धुलिखेल अस्पतालले नयाँ पुस्तालाई सिकाइरहेको छ। नेपाली समाजमा धेरै स्थानीय ज्ञान र सीपहरू छन्, जसलाई पहिचान गरी अध्ययन-अनुसन्धान गरी वैज्ञानिक तथ्य पत्ता लभएर विश्वलाई सिकाउन सक्छौं। अहिलेसम्म पुराना ज्ञान जानेका केही जनकार अझै जीवित छन्। अब पनि आफूलाई नचिन्ने हो भने पुर्खोंको ज्ञान उनीहरूसँगै विलिन हुनेछन्।

– **वीरेन्द्र सुवाल**, *ब्यासी, भक्तपुर*

भन्दा बढाको धूलालाई प्राथमिकता दिएर अर्को गल्ती गरिरहेका छौं।

हाम्रा राम्रा-नराम्रा पक्षहरू विदेशीले भनेपछि मात्र पत्याउने अवस्था आउन दिनु हुन्न, आफैँले अनुसन्धान गरेर सत्यतथ्य पत्ता लगाएर कमीकमजोरी भए आवश्यक सुधार गरेर वैज्ञानिक तरिकाले व्यवहारमा ल्याउनुपर्छ। नवजात शिशुलाई तेल मालिस गरिदिने नेपाली चलनमा नेवारहरूले आफ्नो विशेष चलन विकास गरेका थिए। जसमा नवजात शिशुलाई तोरीको तेलले मालिससँगसँगै हलुका व्यायाम पनि गराइन्थे। यो पद्धति युरोपमा निकै लोकप्रिय भइरहेको र यसैलाई धुलिखेल अस्पतालले नयाँ पुस्तालाई सिकाइरहेको छ। नेपाली समाजमा धेरै स्थानीय ज्ञान र सीपहरू छन्, जसलाई पहिचान गरी अध्ययन-अनुसन्धान गरी वैज्ञानिक तथ्य पत्ता लभएर विश्वलाई सिकाउन सक्छौं। अहिलेसम्म पुराना ज्ञान जानेका केही जनकार अझै जीवित छन्। अब पनि आफूलाई नचिन्ने हो भने पुर्खोंको ज्ञान उनीहरूसँगै विलिन हुनेछन्।

– **वीरेन्द्र सुवाल**, *ब्यासी, भक्तपुर*

सिंहदरबार वैद्यखानालाई ब्युँभानाऔं

नेपाल विश्वभरि जडीबुटीले भरिएको देश भनेर चिनिन्छ। दक्षिण एसियाली मुलुकहरूमा हाम्रो प्रसिद्धि अरू बढी रहँदै आएको छ। भारतको कुरा गर्ने हो भने, आध्यात्मिक, सांस्कृतिक, सामाजिक सम्बन्धसमेतका कारणले जडीबुटी मात्र नभएर नेपालमा उत्पादित ताजा बस्तुलगायत महत्त्वपूर्ण सामग्रीप्रति जनचासो र आकर्षण रहेको पाइन्छ। राज्यस्तरमा बेलाबखत आयात निर्यातको विषयलाई लिएर तनाव देखिए पनि त्यहाँका जनताले हाम्रा अधिकांश उत्पादन मन पराउनुलाई व्यावसायिक

उत्पादनको मौकाको रूपमा लिन सकिन्छ। दाङ जिल्लाको कोइलावासबाट निकास हुने घिउ, अदुवाजस्ता वस्तु भारतमा पुगेपछि किन्नेहरूको भीड लाग्ने यथार्थले हाम्रा उत्पादनको महत्त्व दर्साउँछ। यहाँनिर सिंहदरबार वैद्यखानाको सन्दर्भलाई जोड्न खोजिएको हो। राणा शासनकै बेला स्थापना भएको यो वैद्यखानाको गतिविधिलाई यतिबेला सर्वसाधारणले मन पराएका छैनन्। वाहिरबाट हेर्दा उक्त संस्था दिनप्रतिदिन खुम्चिदै गएको छ।

भारत एवं नेपालका विभिन्न आयुर्वेदिक उत्पादनले बजार भरिँदा सिंहदरबार वैद्यखाना सुतेर बसेको छ, आफ्नो प्रसिद्धि, गरिमा गुमाउँदै गएको छ। काठमाडौँको अनामनगरस्थित केन्द्रीय बिक्री कक्षमा धाएर जाँदा पनि साधारण औषधि पाईदैन भने उपत्यकावार्हिका जनताले के आस गर्ने ? अस्ति जन्मेको पतञ्जलीले मुलुकभर प्रभाव बढाउँदा पनि जिम्मेवार निकायले चासो दिएको पाईदैन। आजभोलि विकसित देशहरूका सिंहदरबार वैद्यखाना सुतेर बसेको छ, आफ्नो प्रसिद्धि, गरिमा गुमाउँदै गएको छ। आयुर्वेदिक औषधि विस्तारका निम्ति स्थापना भएको जडीबुटी प्रशोधन कम्पनीको पनि नामोनिशान मेटिइसक्यो। भन्ने हो भने, सिंहदरबार वैद्यखानाका उत्पादनले नेपाल र भारतका बजार ढाकिसक्नुपर्ने थियो, यो संस्थाले नेपालको प्राचीन, अतुलनीय उपचार पद्धतिलाई उचाइमा पुर्‍याउनुपर्ने थियो। यथार्थमा निजी कम्पनीहरू अगाडि बहनुलाई नजरअन्दज गर्न सकिँदैन। अब प्रश्न उठ्छ, अत्यावश्यक औषधि उत्पादन गर्न नसक्ने, निरन्तरता दिनेने सिंहदरबार वैद्यखानाजस्तो नासिँदै, मासिँदै गएको सेतो हातीलाई पालिस्त्रनु आवश्यक छ र ?

– **भुवनेश्वर शर्मा**, *बन्द्रागिरि-२, काठमाडौँ*

‘मिसन जिरो हंगर’ र सप्पा नेपाली

समवेत

सरिता तिवारी

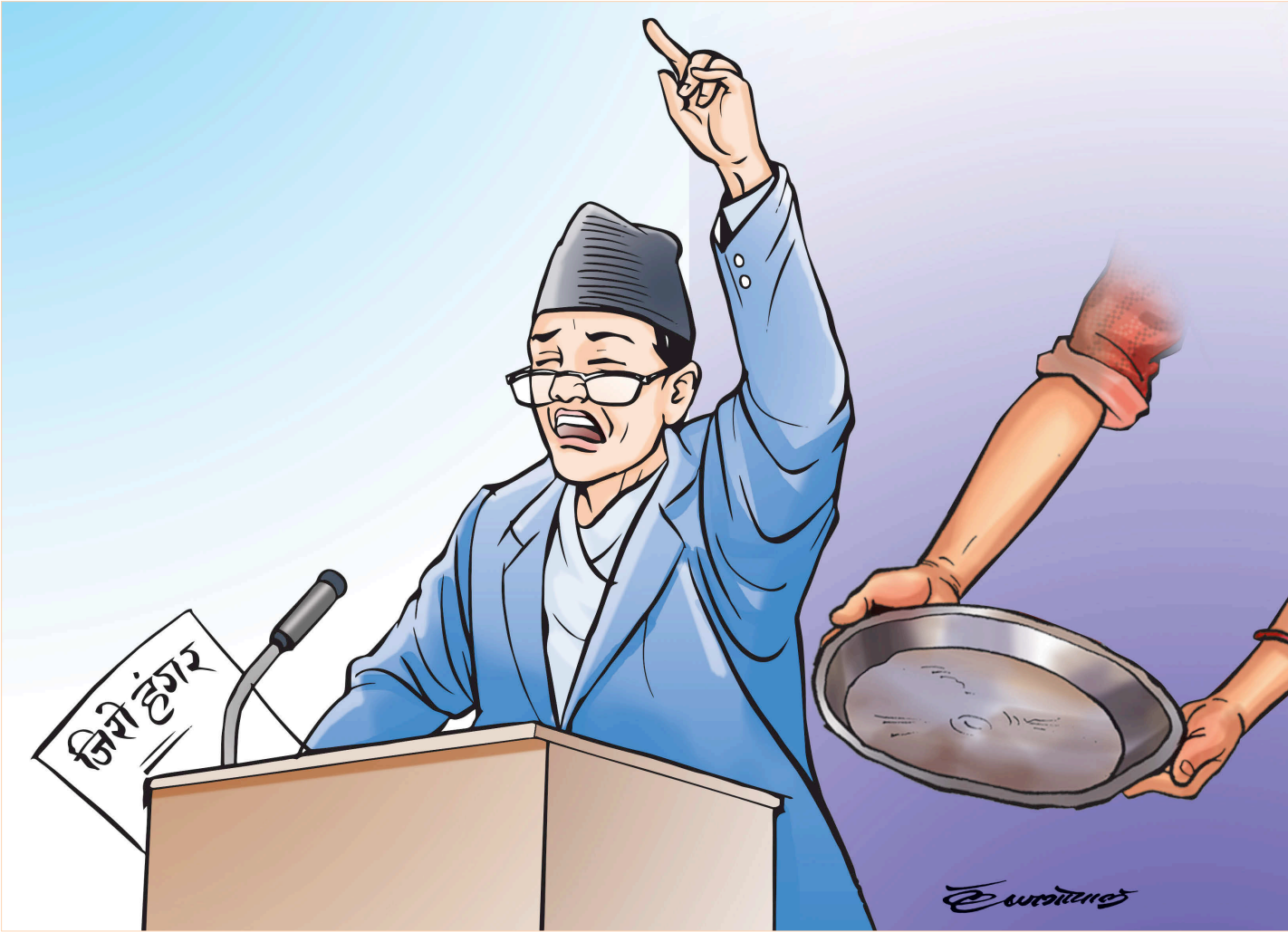
भोक निम्नवितीय आम नेपालीजनको साफा रोग हो । हामी नेपालीका दुःख कतिसम्मका छन् भने, सस्तो र अदक्ष श्रम बेच्ने सही, कसै गरी खाडी मुलुकसम्म भए पनि जान सकियो भने कस्तीमा भोकै मर्नुपर्दैन भन्नुपर्ने अवस्था छ । त्यता नसके भारतका विभिन्न सहर र देशकै अन्य ठाउँमा पुगेर दिहाडी-बान्हारीसम्म गर्न सके परिवार पालिन्थ्यो भन्ने पेच बोकेर भौतारिनु आफैमा सानो दुःख होइन । आफ्नो थातथलोमै बसेर सानोतिनो उद्यम गर्ने पुँजीसम्म नभएका, कमाइ खाने अति कम मात्र जमिनको स्वामित्व भएका वा धनीजनको जमिन कमाएर बनिवृतो गर्ने भूमिहीन किसान र ज्यामी-मजदुरका लागि भोक कुनै महामारीभन्दा कम होइन । तर रोचक के भने, विश्वव्यापी भोक उन्मूलनको अभियान ‘जिरो हंगर’ को सहभागी राष्ट्रका रूपमा नेपाल सन् २०३० सम्म मुलुकबाट भोक लखेट्न ‘प्रतिवद्ध’ पनि छ । यो विरोधाभासको भयावह खाल्को पुर्न विषयमा सरकार र सम्बन्धित निकायले नै सोच्नैनु भने कसले सोच्ने होला ?

सयुक्त राष्ट्र संघ, विश्व खाद्य कार्यक्रमको अधिल्लो वर्षको तथ्याकअनुसार नेपालमा दैनिक आधा डलर (उनन्साठी रूपैयाँ त्रिहतर पैसा) मात्र कमाइ गर्ने, राष्ट्रिय गरिबी रेखामुन रहेका जनताको संख्या नै २५ प्रतिशत हाराहारी छ । यो जनसंख्या आफू र परिवारका लागि खानेकुरा, आवास र लुगाको आधारभूत व्यवस्थामम्म गर्न नै हम्मे पर्ने हालतमा छ । जनताको भोक उन्मूलनको इमानदार प्रयत्न गर्न न संघीय सरकार तयार देखिन्छ, न प्रदेश, न स्थानीय तह नै । यी तीनै तहसंग आमजनलाई भोकले मर्न नदिने कार्यक्रम नै छैन । यस्तो मुलुकमा बसेर जिरो हंगर (भोक शून्यता) को गफ कि त कुनै अन्तर्राष्ट्रिय दातृ निकायको विकास ‘कर्ता’ ले गर्छ कि चाहिँ कहिल्यै पूरा नहुने स्वैर-कथनजस्तो नीति-कार्यक्रम पढ्ने राष्ट्रप्रमुख र बजेट भाषणकर्ता मन्त्रीले । भुक्तिभएर कुनै नेता वा सरकारी लेवल भिरेको मान्छेले सार्वजनिक भाषण वा औपचारिक वार्तामा ‘अब कसैले आँसु खसाउनुपर्दैन, कोही भोकै मर्नुपर्दैन’ भनेछ भने त्यसलाई एउटा ‘डाक कमेडी’ वा ‘विलास-कविता’ मात्र ठान्ने हुन्छ ।

हुन त यो मुलुकमा भोक्राविरुद्ध विद्रोहका कविता लेख्ने काविरहु पनि प्रशस्तै छन् तर उनीहरूसंग आफ्नै कविताको भाष्यलाई आत्मसात् गर्ने नैतिकता छ भनेमा चाहिँ विश्वस्त हुन मुस्किल छ । कारण, समकालमा काविरहु पनि आँसु र त्रासदीका कारोबारीभन्दा वढी हुन सकेको महसुस हुँदैन । यो समयमा गोकुल जोशी वा युद्धप्रसाद मिश्र मार्फा जनकविको अपेक्षा गरिँदा मात्रै पनि बात लाग्ने डर छुँदै छ । कठोर वैश्य-चित्तनले ढपस्क ढाकेको जुगमा कोटै-कविता लेख्न र मौकाले देश-विदेशमा टिकट कविता सुनाउन छोडेर भोकलगायत आमजनका दैनन्दिन चुनौतीको घेराभित्र पस्ने रहर पनि त महँगै हुँदो हो !

यस्तो बेला दैनिक राजनीतिका तमाम शीर्षकभन्दा धेरै पर छ भोक्रामाथिको चिन्ता । देशमा सरकारहरूले ‘विकास’ बोकेर सयर गर्ने तिलस्मी जहाजबाट पैसैपैसा उडिरहेको फराकिलो नीलगगन त देखिँदो हो (कुनै सरकारी/ गैरसरकारी मान्छेले यो कुराको इमानदार बयान गर्नेबाला भने छैन), तर रातोखैरो-मटमैलो जनसाधारण बाँच्ने भुईँ त्यहाँबाट देखिन्न । कंकालजस्ता पहाडका उदांग खप्परहरू देखिन्नन् । भोक्रोको कोपले भयाक्रान्त मैदानहरू देखिन्नन् । यस्तो देशका शासक-आँखाबाट टाढाका सपत्नी, बाजुरा वा ताप्लेजुङको भोक्र त कता हो कता छेलिन्छ नै । सरकारको नजरमा आफ्नो नाकेमुनि, राजधानी सहरमै नाम्लोले पेट कस्दै भोक्र थिचेर मर्ने मान्छेमुद्ध देखिन्न ।

यस लेखोडामा संघीय र प्रदेश सरकार मात्र होइन, स्थानीय सरकारका आँखाबाट समेत छलिएको एउटा चुटान्त भोक्र-कथा

छ जसले भोक्राशून्यताको सताकथनलाई नांगो उपहास गर्छ, भोक्रालाई सम्बोधन गरेर मन्त्रालयका सता किताब लेख्ने, तारे होटेलेमा डिनरसहितका रंगीन बहस चलाउने तर भुईँमा ओर्लेर जनताको भोक्रसंग कहिल्यै एकाकार नहुने साहेबजीहरूका गालामा तमाचादार फापड बजाछ ।

गत वर्ष असोज १६ गते बाजुराकी सप्पा नेपालीले आफ्ना चार सन्तानसहित कवाडी खोलामा हामफालेर जीवन समाप्त पारिन् । १ वर्षदेखि ५ वर्षीयचाका तीन छोरी र एक छोरासहित एकैसाथ हेलिएर मृत्युको बाटो रोजिसक्दा कवाडी खोलाको छालसँगै उनको जीवनमाथिका सबै प्रश्न र गुनासाहरू अनन्तमा विलीन भए । आम भाषामा भन्दा, उनले जीवनका सम्पूर्ण दुःख लुकाइन् । तर बाँचिबस्नेका लागि, समाज व्यवस्था र राज्यप्रणालीका लागि भने उनीहरूको सामूहिक मृत्युले अनेकौँ प्रश्न छोडेर गएको छ ।

यस घटनामाथि बाजुरा र धनगढीका अनलाइनहरूले खबर छापे । त्यहीँका स्रोतबाट प्राप्त समाचारहरूको अध्ययन गरेर त्यति बेलै यही स्तम्भमा एउटा प्रतिक्रोध-लेख लेख्दा र त्यसयता पत्तिकारलाई बजारम्भार लागिरहयो, यो त आत्महत्या होइन तर राज्यसंरक्षित संस्थागत सामूहिक हत्या हो । यो त तहँपिच्छेका राज्यसंयन्त्रको घोर गैरजिम्मेवारीले चलाएको हत्यातन्त्रको अर्को शुंभला हो । यसलाई ‘आत्महत्या’ नाम दिएर विर्सने छुट राज्यलाई त छैन-छैन, सचेत वर्गलाई पनि छैन ।

सप्पा नेपाली बाजुराको उपल्लो भेगअन्तर्गत रंगिन गाउँकी ३० वर्षीया कर्मठ श्रमजीवी महिला थिइन् । बाजुराको सदरमुकाम मार्तडीदेखि एक दिनको बाटो हिँडेर कोल्टी बजार पुगिन्छ । त्यहाँबाट फेरि अर्को एक दिन लगाएर पुगिन्छ रंगिन गाउँ । कोल्टीदेखि थुलाचौर हुँदै पुगिने सबभन्दा माथिल्लो गाउँ गुम्वा र पारि हुम्लासमेत जोड्ने कच्ची सडक बनेपछि उनको

संरचनाको पीँधमा परेका र राज्यशक्तिबाट सबभन्दा पर रहेका क्षेत्र, वर्ग, समुदाय र लिंगको भोक्र र बाँच्न पाउने हकको रक्षा गर्न नसक्ने हो भने संविधानका धारा ३६ (खान पाउने हक), ४२ र ४३ (सामाजिक न्याय र सामाजिक सुरक्षा) जस्ता व्यवस्थालाई खारेज गरिदिए हुन्छ ।

परिवार नजिकैको कवाडी खोला किनारको बस्तीमा भरेको थियो । यसलाई कवाडी बजार पनि भनिन्छ । कमाइखाने आफ्नै जमिन नभएकाले सिजनमा गरिने खेतीपातीको कामबापत पाइने ‘खलो’ र लुगा सिउने ‘लंगिदार’ हरूबाट पाइने नगद वा अन्नापतका भरमा यिनको परिवार पालिन्थ्यो । श्रीमान् धर्म नेपालीले आर्थिक उपाजनको काम नगरी बेकार बसिदिनाले श्रीमानसहित सम्पूर्ण परिवारको पेट पाल्ने जिम्मा उनैको थियो । माइतीमा बाबु मरिसकेका र आमाले अर्को बिहे गरेकी स्थितिमा हारागुहार-सरसहयोग मानलाई पनि कोही थिएन ।

स्थानीयका अनुसार, खोलामा हेलिने अधिल्लो दिन काम गरेबापत खलो (अन्न) लिन रंगिन पुगेकी सप्पा घरघनीले चित्तबुझ्दो गरी खलो नदिएकाले त्यहाँ केही बेर भनाभन भएपछि रिस्ते हात घर फर्केकी थिइन् । कथित उपल्लो जातका

साहु, लंगिदारको यस्तो हेपाडविरुद्ध प्रतिकार गर्ने सप्पाको भर आफ्नै पाखुरावाहेक केही थिएन । श्रीमान् थिए तर उनीबाट कुनै सहयोग थिएन बरु उल्टो उनको अपमान र हिसाले सप्पालाई घर्भभत्रै थप असहाय बनाउँथ्यो ।

एक, विजेता गोर्खा राज्यका पालादेखिको पूर्वाग्रहको बाछिटाले आजसम्मै अपहेलित बाजुराको पनि सुदूर उत्तरी भेगको बसाइ । दुई, साँफेबिहान खाने नपुर्ने हदैसम्मको आर्थिक बेवाही । तीन, जात व्यवस्थाको सबभन्दा पीधको समुदायको पनि महिला भएर बाँच्नुका चुनौती । र चार, बेकारीमा दिन गुजार्ने लोग्नेका रातदिनका कुण्ठा र प्रताडनाको सिकार भइरहने दैनिक जीवन । सप्पाको जीवनलाई हेर्न मिल्ने हरेक कोणले बताउँछन्, उनी कुन हालतमा कसरी बाँचिरहेकी थिइन् !

रंगिन गाउँबाट ओर्लेने बाबु तभई विच्छर्या, गुम्बालगायत बाजुराकै गाउँहरूतिर सोफिने वा कवाडी तरेर ताँजाकोट, हुम्लातर्फ मोडिने यात्रुहरूको ट्रांजिट बन्न लागिरहेको कवाडी बस्ती हुम्ला, मुगु र बाजुरा तीन जिल्लाको सीमा छोएर बसेको साँघुरो खोच हो । वारेपरि रूखपातविनाका दर्फ-चाउँदा अग्ला-अग्ला पहाडले घेरिएको यो बस्तीमा पुराना घर कम र टिनले छाएका टिनले वारेका एकतले नवनिर्मित घर ज्यादा छन् । बजार भनिए पनि गाउँ-पहाडकै बजार भन्नसम्म मिल्ने अभै बनिसकेको छैन यो, बन्ने क्रममा मात्रै छ ।

घरको चरम आर्थिक संकट र कमाई ल्याउने आफू एकलो मान्छे, जतिखेरै रूखो हावा चलिरहने र धुलो उडिरहने, खानेपातीकै समेत अभाव भएको अव्यवस्थित बस्ती अनि उदास-उत्तुंग चट्टानी पहाडहरूबीच बाँचेकी सप्पाको मिथंगल मनुअंध कतिसम्म विचलित हुँदो हो ! कल्पना गर्दा पनि कहाली लाग्छ । बस्तीलाई पश्चिम पारेर बाँगेरहेको कवाडी खोला दुई सय मिटर दक्षिणमा पुगेपछि हुम्ला र मुगुबीचबाट बग्दै आउने कर्णालीमा मिसिन्छ । विकट गाउँका बासिन्दा, गरिव र

दलितप्रति हुनसम्मको हेपाहा राज्य व्यवस्था, जात व्यवस्थाका तहेतहले विषाक्त समाज र क्रूर पारिवारिक पितृसत्तासमेतको तेहरो कोपले लखेटिएकी सप्पा यिनै कवाडी र कर्णालीको भेलमा हुँतिँदै यिनैका काखमा गुटमुटिँदै निद्रालीन हुन पुगिन् !

उनी कसरी हामफालिन् ? प्रत्यक्षदर्शी कोही छैन तर अनुमान गर्नहरू भन्छन्— त्यसरी बच्चेसमेत खोलामा फालेर त मर्ने खाले मान्छे त्यो होइन । स्थानीय हिमाली गाउँपालिका प्रमुख गोविन्द मल्लसहित धेरैको बुझाइ छ, सप्पा पारिवारिक तनावका कारण मरिन् । मृत्युको धरापजस्तो कवाडी खोला देखाउँदै सप्पाका ससुरा लालमानि दमाइ बताउँछन्, ‘खोलामा नुहाउन भनेर बच्चा बोकेर आएकी मेरी बुहारी भवितव्यले मरेकी हो हजुर ! त्यो लडेर खाने मान्छे हो, यसरी मरी भनेर मन मान्दैन ।’

नुहाउन मिल्ने ठाउँसम्म नभएको यस्तो धरापमा पसेर नुहाउनुपर्ने स्थितिचाहिँ किन आयो ? यहाँ पानीका धाराहरूको उचित व्यवस्थापन किन भएन ? गाउँपालिका प्रमुख भन्छन्, ‘त्यहाँबाट कुनै माग नै आएन त कसरी धारा बनाउने ! यसरी प्रत्यक्ष खट्केको विषयमा माग तआएसम्म काम नगर्न भनेर कहाँ भनिएको छ ? तै माग नै हुनुपर्ने भए किन भएन ? वडाध्यक्षलाई भेट्न कोसिस गरियो तर सम्पर्क हुन सकेन । गाउँमै पुगेको सरकारले समेत कसैलाई पनि धरापमा पर्न छोडिदिएर ‘भवितव्य’ को मृत्युदान दिन्छ भने यी सरकारहरूको के काम ? कसका लागि हो स्थानीय तह, कसका लागि बनेका हुन् वडा प्रतिनिधि ?

सप्पा कुनै घटनाकी पात्र मात्र होइनन्, बरु सिंहदरवार र प्रदेशहरूमा बसेर ‘विकास’ का ग्राफ मात्रै खिच्ने तर लक्षित वर्गलाई छुँदै नछोई तिनका नामको धनराशि भ्राम पार्ने व्यवस्थाको परिणामसमेत हुन् । विकास भनेको म्यु टावरलगायतका भौतिक संरचना र डोजरले खन्ने बाटो मात्रै हो भनेर बुझ्ने तर मानवीय विकासलाई भने पूर्णतया उपेक्षा गर्ने स्थानीय सरकारको भयंकर गुटिपूर्ण बुझाइको सूचकसमेत हुन् ।

सप्पा एक दृष्टान्त मात्रै हुन् । उनी एक व्यक्ति ‘महिला’ मात्रै होइनन् आमासमेत हुन् जसले एक्लै मरेर आफ्नो मात्र दुःख लुकाउन सकिन्न्, सन्तानलाई समेत आफूसँगै लगेर तिनका पनि दुःख लुकाईदिइन् । यदि यो अपराध हो भने यस्तो अपराधको जड यो पृढति हो जसले गरिव, दलित र महिला हुनको मृत्युमा उनीहरूलाई मान्छेको स्वाधिकामानसहित दुई छाक पेटभर खानसम्म दिँदैन । सप्पाले जस्तै दैलेखको राकमकी सुकी बडुवालले पनि चार सन्तानसहित कर्णालीकै भेलमा हेलिएर गत चैतमा जीवनलीला समाप्त गरिन् । यही दैनिकमा दैलेखबाट रिपोर्टिङ गर्दै बाँच्नेी कट्टायत र त्यति कट्टयाल लेख्छन्, ‘यस्ता आत्महत्याका कारक घरेलु हिंसा हुन् । सुकी बडुवाललगायत धेरै महिलाले घरेलु हिंसाकै सिकार हुनुपरेकाले आत्महत्या रोजेका हुन् ।’

सप्पा नेपाली र सुकी बडुवालको मृत्यु प्रकरणमा तात्त्विक भिन्नता त छ तर मूल कारण भने एउटै हो । पितृसत्तात्मक आर्थिक प्रणालीको परिणामस्वरूप भोग्नुपर्ने संरचनागत बहिष्करण; शासन, सूचना र शक्तिका स्रोतमाथि उनीहरूको पहुँच पुग्ने नसक्ने अवस्था अनि बाँच्नका लागि आधारभूत खाद्यान्नसम्मको डरलाग्दो अभाव । राज्यका तीनै तहले होसियारी र जिम्मेवारीपूर्वक यी कारणलाई आत्मसात् नगरेकैले राज्य नै सप्पा र सुकीहरूको संस्थागत हत्याको कर्ता बन्न पुगेको छ । संरचनाको पीँधमा परेका र राज्यशक्तिबाट सबभन्दा पर रहेका क्षेत्र, वर्ग, समुदाय र लिंगको भोक्र र बाँच्न पाउने हकको रक्षा गर्न नसक्ने हो भने संविधानका धारा ३६ (खान पाउने हक), ४२ र ४३ (सामाजिक न्याय र सामाजिक सुरक्षा) जस्ता व्यवस्थालाई खारेज गरिदिए हुन्छ । त्यसमाथि जिरो हंगरजस्ता मिसनका गफचाहिँ नदिएकै राम्रो ! भर्खै योजना आयोगको कमाउ थाम्नु पुगेका अर्थविद् विश्व पौडेल र कांग्रेस नेतृत्वको सरकारका हतैप्री बाजुरेली बौद्धिक अंगराज तिमाल्स्या (जो हिमाली गाउँपालिकाकै मूलवासी हुन्) हरू कस्तीमा यतिथेर, यस्ता विषयमा कसरी सोच्छन् होला ? के यी ‘बडा’ मानिसहरूसंग यस्ता ‘ससाना’ विषयमा चिन्ता गर्ने फुसँद होला ?

देश र जनताप्रति बोधो राजनीति

भीम रावल

जनउत्तरदायी प्रणालीमा राजनीतिको अर्थ नै जनता एवम् देशको हित र सेवा हो । यही मान्यताअनुरूप राज्यको कर्तव्य जनताको कल्याण, राष्ट्रिय हित र देशको सुरक्षा गर्नु हो । यो मान्यता कुनै समय तीव्र विचारधारात्मक प्रतिस्पर्धाबाट निर्देशित थियो । त्यसको अभिव्यक्ति समाजवाद र उदारवादी प्रजातन्त्र वा पुँजीवादको टक्करमा सहजै देख्न सकिन्थ्यो । यस्तो टक्करले कतिपय अवस्थामा रूपचर्य र परोक्ष लडाईं भएका थिए एवं शीतयुद्धको प्रथम पनि लिएको थियो । अन्तर्राष्ट्रिय र राष्ट्रिय राजनीतिमा भएका परिवर्तन र उथलपुथलले शास्त्रीय सिद्धान्त र विचारधाराको टक्करको आयाम र आधारलाई परिवर्तन गरीदिए । देशहरू राष्ट्रिय हितका आधारमा शासन सञ्चालन र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धको विस्तार गर्न थाले । यही आधारमा राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय राजनीति प्रभावित भइरहेको छ । यस यथार्थलाई नबुग्ने वा बुक् पचाउने देशहरू समयसापेक्ष विकास र समृद्धिको मार्गमा अपसर हुन सकिरहेका छैनन् । कतिपयले बाह्य हस्तक्षेप र शोषणको सिकार भएर स्वाधीनता जोगाउन सघर्ष गर्नुपर्ने स्थितिमा पुग्नुपरेको छ । नेपाल लगभग यस्तै अवस्थामाट घर्केलिँदै छ ।

विचलन

दुई विशाल र शक्तिशाली छिमेकीहरूका बीचमा अत्यन्त संवेदनशील भूराजनीतिक अवस्थितिमा रहेको नेपालजस्तो देशले आफ्नो अस्मिता र चिरकालीन अस्तित्वलाई अक्षण गराउनै अगाडि बढ्नुपर्ने हो । यसका लागि संविधानका प्रावधान र जनताको मत एवं भावनालाई उच्च कदर गर्दै राज्य सञ्चालन गर्नुपर्ने हो । यस सन्दर्भमा राजनीतिक दलका शीर्ष नेताहरूले पटक-पटक विगतका गल्ती र कमजोरीका लागि आत्मलोचित हुँदै गल्ती र कमजोरी दोहोरिन नदिन जनतासामु गरेका बाचाहरूको स्मरण गरिरहनुपर्ने हो । तर

ती घटनाक्रमहरूले त्यस्तो देखाउँदैनन् । नेपालको संविधान एवं ठूला राजनीतिक दलहरूका घोषणापत्र र कार्यक्रममा देशको सर्वोपरि हितमा काम गर्ने, राष्ट्रिय साधनस्रोतलाई त्यसकै लागि सदुपयोग गर्ने, स्वतन्त्र परराष्ट्र नीति र आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको बाटो समाउने किसिमको व्यवहार देखिँदैन । सश र जनताको हित एवं स्वाभिमानको पक्षपोषण गर्नुभन्दा बाह्य शक्तिको स्वार्थसाधनलाई महत्त्व दिनेहरूले राज्य सञ्चालनमा हालीमुहाली गर्ने स्थिति बन्दै गएको छ ।

राज्य र राजनीति सञ्चालनको जिम्मेवार स्थानमा रहनेहरूले आफैले गरेका प्रतिवद्धता, विगतका सफलता र असफलता, अस्थिर राजनीति, दल विभाजन र बाह्य हस्तक्षेपका अनेक अनुभवबाट शिक्षा लिएर सुकृबुफपूर्ण किसिमले काम गरेको परिणामले देखाइरहेको छैन । राष्ट्रिय राजनीति अस्थिर र आनिश्चयको सिकार भइरहेकै छ । राजनीतिक दलहरू फुट्ने क्रम जारी छ । राज्यलाई विधि र कानुनको शासनअनुकूल सञ्चालन गरी सुशासन कायम गर्ने तथा राजनीतिक दलहरूलाई विधि, पद्धति र सैद्धान्तिक मान्यताअनुरूप लोकतान्त्रिक प्रक्रियाबाट चलाउने कुरा धूमिल बनिरहेको छ । स्वेच्छाचारी र निरंकुश प्रवृत्ति यवतत्र सर्वत्र भनेभैँ छ । सत्ता, स्रोत र पदको लुछाचुँडीबाट देश र जनता आक्रान्त भइरहेकै छन् । संघीय सरकारदेखि प्रदेश सरकारसम्म पदप्राप्तिका लागि कर्म-कुक्रम भइरहेकै छन् । केन्द्रदेखि स्थानीय तहसम्म राज्यको रकम र स्रोतको अपचलन र दुरुपयोग निर्बाध भइरहेको छ । राजनीतिक दलका शीर्ष नेतृत्व र राज्यका विभिन्न निकायको सञ्चालनमा निर्णायक भूमिका भएकाहरूमा आएको गम्भीर विचलनकै कारण यस्तो भएको हो । यस्तो विचलनको अन्त्य आवश्यक छ ।

अनुभव र वस्तुस्थितिको शिक्षा

२००७ सालदेखि २०७८ सालसम्मको अवधिमा नेपालमा धेरै राजनीतिक प्रयोग र परिवर्तन भए । देशले हिंसा र प्रतिहिंसाको दृश्चक पनि बेगेथ्यो । शान्ति प्रक्रियाबाट गुञ्जिनुपर्थ्यो । राजतन्त्रको अन्त्य भई गणतन्त्र र संघीय प्रणालीको स्थापना भयो । राजनीतिक आन्दोलन, सघर्ष र परिवर्तनमा नेपाली

जनता उत्साह र आशाका साथ सहभागी पनि भए । राजनीतिक दल र तिनका नेताहरूले देश र जनताको सर्वोपरि हितमा जिम्मेवार भएर काम गर्ने सबैको अपेक्षा थियो । तर जनताको अपेक्षा र देशको आवश्यकताअनुरूप राजनीतिक दल र तिनका नेताहरूको भूमिका हुन नसकेको पुष्टि घटनाक्रमहरूले गर्न थाले । देश र जनताप्रतिको समर्पणबाट टाढिँदै जाँदा राजनीति र राज्य सञ्चालन भन्नु नै कुनै व्यक्ति प्रधानमन्त्री, मन्त्री वा राज्यको कुनै महत्त्वपूर्ण पदमा पुग्नु मात्र भएको बृ्भिन्रेजस्तो देखिन थाल्यो । पदमा पुग्नका लागि जेसुकै गरे पनि हुने एवं सिद्धान्त, विचार, नीति, आदर्श तथा देश र जनताप्रतिको दायित्व गौण ठहरिने मान्यता सर्वव्यापी बनिरहेको प्रतीत हुन थाल्यो । राजनीतिक दलको शीर्ष स्थानमा बस्नेहरूले राज्य सञ्चालन र कानुनका मर्यादाहरूलाई मिच्दै ठूला व्यवसायी र शक्तिकेन्द्र वा तिनका दलालहरूसँगको निकटतालाई आफ्नो शक्ति, प्रभाव र सुरक्षाको आधार ठान्ने विडम्बना

छताछुल्ल हुन थाल्यो । राजनीतिक दलहरूको निर्माण, विभाजन, विघटन र सञ्चालन कुनै सिद्धान्त, कार्यक्रम, नीति र मान्यताका आधारमा होइन, पद, शक्ति र स्रोत हत्याउने होडको परिणामका रूपमा हुन थाल्यो । राज्यका अंगहरूको काम र कर्तव्यको सीमारेखा धूमिल बनाउन तिनका शीर्ष पदासीनहरू नै उद्यत रहेका तथ्यहरू सार्वजनिक भए । न्यायपालिकाले राजनीति गर्ने, कार्यपालिकाले न्यायनिरूपणमा दखल गर्ने, व्यवस्थापिका रमिते हुने, सुशासन र विधिको रक्षाका लागि गठित निकायहरू नै पक्षधरता र स्वार्थको चकटीमा बसेर भ्रष्ट एवं राष्ट्रहितविपरीत कार्य गर्नेहरूको रक्षाकवच हुन नहिचकिचाउने स्थिति निर्माण हुँदै गएको देखिन थाल्यो । राज्यको सुरक्षाको जिम्मेवारी वहन गर्नुपर्ने निकायहरू अवाञ्छित आन्तरिक स्वार्थपरक राजनीति तथा बाह्य प्रभाव र हस्तक्षेपका सामू नतमस्तक भइरहने एवं देशभक्ति र जनउत्तरदायित्वको भावना भएकाहरूले निरीह,

न्यायपालिकाले राजनीति गर्ने, कार्यपालिकाले न्यायनिरूपणमा दखल गर्ने, व्यवस्थापिका रमिते हुने, सुशासन र विधिको रक्षाका लागि गठित निकायहरू नै पक्षधरता र स्वार्थको चकटीमा बसेर भ्रष्ट एवं राष्ट्रहितविपरीत कार्य गर्नेहरूको रक्षाकवच हुन नहिचकिचाउने स्थिति बन्दै गएको छ ।

दमित र अपहेलित हुनुपर्ने स्थिति बन्दै गइरहेको तर्फ सम्बन्धित क्षेत्रका व्यक्तिहरूले नै औत्थाइरहेका छन् । राज्य आर्थिक, शैक्षिक र सुरक्षाका दृष्टिबाट परमुखापेक्षी बन्दै गएको छ । राष्ट्रिय पहिचान र अस्मिताका आधार एवं प्रतीकहरू एकपछि अर्को गरी भत्काइँदै वा कमजोर बनाइँदै छन् । समाजलाई अनेक किसिमले विभाजित गर्दै राष्ट्रिय एकतालाई नै कमजोर पार्ने सुनियोजित पड्यन्त्र भइरहेको देखिन्छ ।

राज्य संविधान र तदनुकूलका कानुनबाट चल्ने हो । कसैको निहिँत स्वार्थअनुरूप संविधान र कानुनको अपव्याख्या गर्ने र अक्षियारप्राप्त निकायले अक्षित्यारको दुरुपयोग गर्दै आफ्नो या आफ्नाको स्वार्थअनुरूप संविधान र कानुनको अपव्याख्या गर्ने परिपाटीलाई खतम गर्न सके मात्र लोकतन्त्र, देश र जनताको हितको संरक्षण सम्भव हुन्छ । देशको स्वतन्त्रता, स्वाधीनता, स्वाभिमान र स्वनिर्णयका पक्षधरहरूलाई राजनीति र राज्यका सबै क्षेत्रमा कमजोर तुल्याउने सुनियोजित प्रपञ्चको अन्त्य गर्नु आवश्यक छ । आफ्नो देशको स्रोत खेर गइरहेको तर्फ चासो नराखी बाह्य निर्भरतालाई नै महत्त्व दिने प्रवृत्तिले अन्ततः राष्ट्रिय स्वाधीनतालाई नै कमजोर तुल्याउँछ । राज्यबाट फाइदा लुटेका र शक्तिको अभ्यास गरेका कतिपय

व्यक्ति देशभक्ति, स्वाधीनता र देशहितमा राष्ट्रिय स्रोतको सदुपयोगको कुरा सुन्नासाथ उत्तेजित हुँदै ‘उग्रराष्ट्रवाद’, ‘खोक्रो राष्ट्रवाद’ र अमूक राष्ट्रविरोधी भन्दै बाह्य शक्तिको दलालीमा निलज्ज रूपमा उत्रने र त्यसलाई सरकार तथा राज्यका महत्त्वपूर्ण जिम्मेवारीमा रहेकाहरूले नै प्रश्रय दिने काम हुनु देशका लागि घातक हुन्छ । विकास-निर्माण, जनतालाई प्रदान गरिने सेवासुविधा, सार्वजनिक प्रबन्ध, शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, यातायात, सञ्चार, सुरक्षा, संस्कृति, भाषा, आपूर्ति, बजार जताततै वैथिति बढिरहेकै छ । यसबाट आम जनता पीडित भइरहेका छन् भने केहीले राज्य शक्ति र स्रोतको दुरुपयोग गरेर नाजायज फाइदा उठाइरहेका छन् । सहजै पन्छिन कोरोनासृजित विषम परिस्थितिका कारण यसो भएको भनी तर्क गर्नेहरू पनि कम सक्छन् । तर विकृति र वैथितिको मुख्य कारण देश र जनताप्रति बोधो राजनीतिका वाहकहरू हुन् । यसप्रति जनताको निष्पक्ष खबरदारी आवश्यक छ ।

राजनीति, अर्थतन्त्र र सामाजिक व्यवस्थालाई राष्ट्रिय हितअनुकूल अगाडि बढाउने चुनौतीको सामना गरिरहेको नेपाल प्राकृतिक विपत्तिका दृष्टिले समेत अत्यन्त जोखिम र संवेदनशील अवस्थामा छ । भूकम्प, बाढी, पहिरो, बुढाबुजस्ता प्राकृतिक प्रकोपबाट देश र जनताले ठूलो क्षति र कष्ट भोग्दै आइरहेका छन् । यसको पछिल्लो उदाहरणका रूपमा केही दिनयताको भीषण वर्षापछि, देशव्यापी रूपमा भएको जनजनको क्षतिलाई लिन सकिन्छ । यस्तो स्थितिप्रति तत्काल प्रतिक्रियात्मक हुने तर दीर्घकालीन रूपमा राष्ट्रिय दायित्व र स्रोत खेर गइरहेको तर्फ चासो नराखी बाह्य निर्भरतालाई नै महत्त्व दिने प्रवृत्तिले अन्ततः राष्ट्रिय स्वाधीनतालाई नै कमजोर तुल्याउँछ । राज्यबाट फाइदा लुटेका र शक्तिको अभ्यास गरेका कतिपय

उपयुक्त परिस्थितिले नेपालको समग्र राजनीतिक प्रणाली, राज्य सञ्चालन, अर्थव्यवस्था र समाज युगको सापेक्षतामा अगाडि बुढाबुझको देखाउँछ । देश र जनताको हित संरक्षणका लागि यस्तो स्थितिमा अविलम्ब परिवर्तन अत्यावश्यक छ । यस सन्दर्भमा जिम्मेवार राजनीतिक दल र शीर्ष नेतृत्वले जनताले महसुस गर्ने गरी आफ्नो औचित्य र सान्दर्भिकता पुष्टि गर्ने हो कि ?

। मोतीपुर घटना

अर्धबेहोसीमै छिन् कलावती

■ सन्जु पौडेल (लुम्बिनी)

२८ वर्षीया कलावती कुर्मीको आँसु नथामिएको सोमबार १५ दिन पुग्यो। परिवारका अरू सदस्य पनि छिर्छिन्नमा डाँको छोडेर रुन्छन्। आफन्त र छिमेकी सन्धाले प्रयास गर्छन्। सिउँदो पुछिएको दिनेदंख कलावती अर्धबेहोसीमै छन्।

गत असोज २४ गते बृटवल-१७ रानीगन्जमा भएको घटनामा परिवारको खुसी लुटिएको हो। मोतीपुर औद्योगिक क्षेत्रको जग्गा कब्जा गर्न आएका अतिक्रमणकारी र प्रहरीबीच भएको भडपमा कलावतीका श्रीमान् वीरेन्द्र पनि परे। त्यसपछि आफैँ सन्धालिन नसकेकी कलावतीलाई ९ र ३ वर्षका छोरा तथा ५ वर्षीया अपांगता भएकी छोरी स्याहान् सकस भएको छ। ठूला छोरा केही बुझ्ने भइसकेका छन्। आमालाई नरनु भनी सम्भार्उँछन् तर आफू भने अर्को कोठामा गई धुन्छु रुन्छन्।

बीरेन्द्र गाउँमा सबैका लागि मिर्जालेा थिए। उनी रड लगाउन नगएको दिन तरकारी बेच्न, खेतमा काम गर्न र चौपाया स्याहान्मै व्यस्त रहन्थे। ससुरालीमा पनि छोरा नभएकाले वीरेन्द्रले नै सबै काम सघाउँथे। हरेक काममा अग्रसर हुने उनी असोज २४ गते मन नलागी-नलागी बाहिर निस्किएका थिए। सोमबार विहान कपिलवस्तुको शुद्धोधन-५ शीतलपट्टीस्थित वीरेन्द्रको घर पुग्दा आंगनभरि मानिसको जमघट थियो। वीरेन्द्रका माइला दाइ विपिन भाइको हत्या भएको भन्दै न्यायका लागि लडिरहने बताइरहेका थिए। पसाले

घर तथा भवनमा रड लगाउने र जिप्सन हाल्ने ठेकेदार रहेका विपिनको मणिग्राम र पत्थरगन्जमा काम चलि्रहेको थियो। आफूसँगै अन्य दुई भाइलाई पनि उनले सोही काम लगाइरहेका थिए। कामकै सिलसिलामा असोज २४ को विहानै उनी कार्यक्षेत्रमा पुगे। चार भाइमध्ये विपिन अलसै वस्छन् भने जेठा दाइ, कान्छा भाइ र वीरेन्द्र बुबासँगै सगोलमा बस्थे। विपिनले त्यस दिन विहानै वीरेन्द्रलाई फोन गरी साइटमा आउन भने।

बीरेन्द्र सधैँ हिँड्ने बाटोमा त्यस दिन अवरोध रहेको जानकारी स्थानीयको खासखुस र मानिसको हतारको ओहोरदोहोरबाट प्रस्ट थियो। विपिनले उनलाई जुगाडिया गाउँ बोलाएका थिए। वीरेन्द्र पत्थरगन्ज हुँदै त्यतातर्फ लाग्दै थिए, भडप भइरहेको भन्ने जानकारी पाए। उनले दाइलाई फोन गरी रानीगन्ज हुँदै निस्कने सडक अवरुद्ध रहेको र आफू अर्को बाटो हुँदै साइट पुग्ने जानकारी गराएर धनुपुर गाउँ पुगे। त्यहाँका स्थानीयले ‘काम गर्न हिँडेको भोला र कपडा छ, केही गँदैनन् जाऊ’ भनी ढाडस दिएपछि उनी अघि बढे। वीरेन्द्र २५ मिटरजति अघि बढेपछि प्रहरीले अश्रुयास प्रहार गरे। उनी धर्खीरै नहरमा लडे। वीरेन्द्रलाई चिनेका एक छिमेकीले उनलाई प्रहरीले कुट्दै गाडीमा हालेर लगेको बताए।

यो खबर पाएपछि विपिनले आफ्नो सम्पर्कमा रहेका राजनीतिक व्यक्ति र पहुँचवालालाई भाइका वारेमा बुझिदिन सम्पर्क गरिरहे। विपिनकी श्रीमती रीताले टिकटकमा वीरेन्द्रको तस्बिर र भिडियो देखिन्। भिडियोमा उनी रगताम्य देखिएका

थिए। समाचारमा समेत वीरेन्द्रको तस्बिर आएपछि विपिन छिमेकी र कान्छा भाइ सुरेन्द्रलाई लिएर बृटवलको लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पताल पुगे। हरेक वार्ड, कक्ष छान्न मारे, भाइ भेटिएनन्। त्यहाँबाट रिफर भएका विरामी युनिभर्सल कलेज अफ मेडिकल साइन्सेजमा लिएको थाहा पाएपछि उतै लागे। उक्त अस्पतालमा समेत विरामीको लिस्टमा वीरेन्द्रको नाम नभेटिएको विपिनले सुनाए। अर्को दिन विहानै उनीहरू पुनः अस्पताल पुगे। वल्लतल्ल केही समयपछि उनीहरूले मृतक र

प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएर गोली प्रहार गरेको मृतक वीरेन्द्रका परिवारको दाबी

घाइतेको लिस्ट हेर्न पाए। कसैको मोबाइलमा घाइते र मृतकका तस्बिरमा विपिनले आफ्ना भाइलाई देखे। ‘भाइ गुमाएको थाहा पाएपछि, हामी त्यहाँ उभिनै सकेनौं,’ उनले भने, ‘लगत्तै घर फर्कियो।’

पोस्टमार्टमअघि शव हेर्न हारगुहार गरे पनि प्रहरीले नदिएको र बन्द कोठामा लगेर जाहेरी लेख्न लगाई हस्ताक्षर गराएको उनको भनाइ छ। ‘सरकारले पैसा दिएर मृतक परिवारलाई चुप गराउन खोजे पनि हामी न्यायका लागि लडिरहन्छौं,’ विपिनले भने, ‘भिडियोमा प्रहरीले वीरेन्द्रलाई गरेको दुर्वचन र उनको छुटपट्टीले मनमा चोट पुगेको छ।’ प्रहरीले मरणासन्न हुने गरी

कुटपिट गरी लगेर गोली प्रहार गरेको पीडित परिवारको दाबी छ। प्रहरीले भने उपचारका क्रममा वीरेन्द्रको मृत्यु भएको बताउँदै आएको छ। बृटवल उपमहानगरपालिका-१७ र १८ मा पर्ने मोतीपुर औद्योगिक क्षेत्रको जग्गा कब्जा गर्न आएका अतिक्रमणकारी र प्रहरीबीच भएको भडपमा कुर्मीसहित चार जनाको मृत्यु भएको थियो। कपिलवस्तुको वाणगंगा-१० का ४८ वर्षीय रमेश परियार, पूर्वी नवलपरासी अरुणखोलाका १८ वर्षीय युजन कुमाल र पश्चिम नवलपरासीको सरवालका ४२ वर्षीय केशनारायण केवटले पनि घटनामा ज्यान गुमाएका थिए। प्रहरीसहित फरुदै ६० जना घाइते भएका थिए।

मृतकका परिवारलाई राहतस्वरूप प्रदेश सरकारले १ लाख रुपैयाँ दिने निर्णय गरेको छ, भने संघीय सरकारबाट प्रतियत्ति ५ लाख रुपैयाँ दिने जिल्ला प्रशासन कार्यालय रूपन्देहीले सिफारिस गरेको छ। अतिक्रमणकारीले ठुंगामुढा गर्न थालेपछि बाध्य भई प्रहरीले गोली चलाएको प्रमुख जिल्ला अधिकारी ऋषिराम तिवारीले बताए। घटनापछि मोतीपुरको रानीगन्ज क्षेत्रमा सशस्त्र प्रहरीको अस्थायी क्याम्प राखिएको छ। उक्त क्षेत्रमा अहिले पनि प्रहरीको कडा निगरानी छ।

मोतीपुर औद्योगिक क्षेत्रमा जग्गा कब्जा गर्न टोली बनाउने समूहका मुख्य व्यक्ति मंगलवार बृटवलबाट पक्राउ परिसकेका छन्। राजु आलमका नामबाट परिचित कपिलवस्तुको शुद्धोधन गाउँपालिका-६ स्थायी घर भई बृटवल-११ मा बस्दै आएका ४४ वर्षीय साविर अलीलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको हो।

क. सं.	कर्जा ग्राहकको नाम	ठेगाना	नागरिकता नं. जारी भएको जिल्ला र मिति	ग्राहकको पिता /पतिको नाम	बाजेको नाम	उद्देश्य	साँवा रकम रु.	मिति २०७८ असोज मसान्तसम्मको व्याज	जम्मा तितुं पर्ने रकम	कैफियत
१.	माँ पवित्रा निर्माण सेवा प्रो. इश कुमार यादव	जगतपुर ३	१५१०३७१७० सिरहा २०६४१११२४	हरि नारायण यादव	जुगेश्वर यादव	कर्जा तथा बैक जमानत	५०,३८,७९९।-	७,३२,४१९।-	५७,७१,५१८।-	

फर्मको दर्ता नं. : ४१५६/०६५/०६६, दर्ता भएको कार्यालय : घरेलु तथा साना उधोग कार्यालय लहान सिरहा

दर्ता मिति : २०६५/०९/२८

पान नं. : ३०३३९२६४८ **दर्ता मिति** २०६५/०९/२९

नाम	ठेगाना	नागरिकता नं.	नागरिकता जारी भएको जिल्ला र मिति	बाबु	बाजे
इश कुमार यादव	जगतपुर -०३	१५१०३७/१७०	सिरहा २०६४/११/२४	हरि नारायण यादव	जुगेश्वर यादव

धितो मन्जुरी दिने /जमानत दिनेहरूको नाम:

नाम	ठेगाना	नागरिकता नं.	नागरिकता जारी भएको जिल्ला र मिति	बाबु	बाजे
पवित्री देवि यादव	मभौरा-०३	५८४२।४३७०३	सिरहा २०४३।०९।२८	असर्फि यादव (बाबु)	जुगेश्वर यादव (ससुरा)
विनिता कुमारी यादव	मभौरा-०३	८३०९।६३	सिरहा २०४३।०४।०५	उपेन्द्र प्र. यादव (बाबु)	धनिक लाल यादव (ससुरा)
हरि नारायण यादव	मभौरा-०३	५८४३३३	सिरहा २०४३।०९।२८	जुगेश्वर यादव	नेवेत यादव

कृषि विकास बैंक लि.

कर्जा अनुगमन तथा असुली विभाग

मुख्य कार्यालय, रामशाहपथ, काठमाडौँ

वर्गीकृत विज्ञापन

घर जग्गा
ललितपुर एरियामा घरजग्गा खरिद विक्रीगनु परेमा, 9841515302
सामाखुशीमा ०-२-३-०मा नयाँ घर, 9849168427
चापागाजाको ०-४-३-० जग्गासाग घर सट्टापट्टा ९८०३७०८२९१
घरजग्गा खरिदविक्री गर्नुपरे 9851027364 midaspropertydealer5@gmail.com
पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थाल पछिडाडा ०-२-२-० 9818509742
भक्तपुर कटुन्नेहाइडमा २०फिटैबाटो मा १रोपनी, ०-६-२-२-० जग्गाविक्रीमा टुक्रापनि गर्नमिल्ने ९८५१०३२१५४ ९८४८४९७८८
चाबहिल बजारको घर विक्रीमा 9841085428
ललितपुरको जुनसुकै एरियामा घरजग्गाहरु खरिदविक्रीकोलागी 9849188782
नाराहणथान हाइवेबाट १००-मिटरभिन्न VIP कोलोनीमा सबै-बेडरूमहरुमा एट्याच-बाथरूम पाके टिड्यारिएको साइडहुटलले आधुनिक बडलो तुरुन्तैविक्रीमा सिधासम्पर्क 9851036108
सुकेयारानेर भगनालित घडेरीजग्गा तुचाहियो ९८४१२९६७४४
हात्तिगौडा हयाप्पीकोलोनीमा ०-६-२-० पुर्वमाहडा 9845278815
बाँडखेल वसपाकर्नाजकै सस्ती मा ०-७-२-० प्रतिआना ६,५०, 9860132920
सुकेयारानेर भगनालित घडेरीजग्गा तुचाहियो ९८४१२९६७४४
दहचोक सुरू मार्गबाट ४००-मिटर नजिकै प्रतिआना १५-लाखको घडेरी विक्रीमा, 9861175400, 9851160228

Cash Deposit Without Collateral, 9841756349

धितोफुकुवा क्यासडिपोजिट धितोगर्खी ऋण 9851227495

सस्तीमा Cash Deposit धितो फुकुवा 9851113056

Bank Deposit धितो फुकुवा 9851045210

तुरुन्त घर फुल्याट Bnglow लिनिदिन ९८५१०३७५४८

विविध विज्रीमा

पुतलीसडक चोकको अफिस, क्याफे ९८५१०२७९३३

पुतलीसडक चोकैमा प्राइमलोकेशे शनको अफिस स्पश तुर्बाकिमा ९८२३१३४८४८

असुमा फेन्सी पसल विक्रिमा ९८४६८८७८८

भान्सघर झासुगरा विक्रिमा १८लाख चाबहिल 9841246768

लगनखेलमा कारडा, पसल अर्जेन्ट विक्रीमा, 9851046386

निर्माण सफाई

ढलमंगाल जामखोले सस्तीमा 9851168926, 9844531660

मेसिनबाट सेफ्टीट्याङ्गी ढलमंगाल जामखोले 9849442728

सेफ्टीटैकी सफाई ठुलोगाडीमा मेसिनबाट 01-5251092, 9851024364

ढलटुवाईलेट मंगाल जामखोले सस्तीमा 9841072969

ढलटुवाईलेट सेफ्टीटैकी जामखोले सस्तीमा 9841634234, 9841176292

सेफ्टीटैकी सफाई जामखोले सस्तीमा 9851056662

सेफ्टीटैकी सफाई गाडिमा १५००। 9843768737

House Repairing, Plumbing, Painting, Boring गर्नुपरेमा 01-5900676, 9851323379, 9851186379

ढलटुवाईलेट मंगाल जामखोले सस्ती मा 9841955291

ढलटुवाईलेट मंगलजामखोले, मर्मतनिर्माणपनि 9841559659, 9843052042

पेपरकटिडमा काम चाहिएमा २४,५००/- 9866446837 014583414,

न्यूरोड पसललाई स्टाफहरु चाहियो, 9851097006

मासुको कोल्डस्टोरमा कामदारहरु चाहियो ९८४४२४५३०६, ९८१८६४५९७९

चक्रपथ अफिसलाई कर्मचारी 18,500/- 9844386083

कर्मचारी 15,500/- बस्नेयुवक्या सामाखुसी 9851024779, 9806189597

लगनखेल मःम सेन्टरमा कामदार को आवश्यकता तनब ९,०००/- खानेबस्ने ९८०१८४१९२७,

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको फ्याट १२००० वर्गफीट ९८४१३४००११

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

वाहियो

बल्लुअफिसलाई स्टाफअर्जेन्ट 27,500/- खाजावसभाडा पढेनपडे का महिलापुरण जोकोहीलेगर्नमिल्ने 9813857764, 9860279660

लेडिज वेटर, डाक्टर, क्यासियर ९८१०२८०२०३

साधारण सेक्युरिटी तुअर्जेन्ट 18000 9801101472

वेटर, हेल्पर खानेबस्ने कुलेवर ९८६१६६६७५९

कुक, हेल्पर, मसाल्नी खानेबस्ने भैँरुपुर डिमि ९८४९२२१७४५

सूर्यविनायकको विहानी साकोसलाई कोहबजार प्रतिनिधीहरु चाहियो ९८०८०८३०५८

भूप सिमिल सेक्युरिटी तु अर्जेन्ट ९८४१८५१९२३

कस्मेटिकमा खानबस्न कर्मचारी 9861620282, 9813370285

वेटर ३ मसाल्नी तलब १५,००० ९८४१८६४८५८५

पेपरकटिडमा काम चाहिएमा २४,५००/- 9866446837 014583414,

न्यूरोड पसललाई स्टाफहरु चाहियो, 9851097006

मासुको कोल्डस्टोरमा कामदारहरु चाहियो ९८४४२४५३०६, ९८१८६४५९७९

चक्रपथ अफिसलाई कर्मचारी 18,500/- 9844386083

कर्मचारी 15,500/- बस्नेयुवक्या सामाखुसी 9851024779, 9806189597

लगनखेल मःम सेन्टरमा कामदार को आवश्यकता तनब ९,०००/- खानेबस्ने ९८०१८४१९२७,

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको फ्याट १२००० वर्गफीट ९८४१३४००११

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

गोग्वचोक देखि ५०मिटर भित्र कर्मसियल सटरभाडामा साथै दोस्रो तल्लाको २३००Sq.Ft, ११५०Sq.Ft को हलभाडामा 9861494063

CSSअफिसभिच 10am-4pm कामगर्नेस्टाफ खानबस्नको सुविधाछ 9845858247

अर्जेन्ट २७,५००/- अन्यस वास्तुनिर्माणपनि पढेनपडेकासबैवेलाई 015199302, 9823705671

USCompany नर्बस्जिफ पार्टतामिफुल्लिमा कामगर्नेस्टाफ खानबस्नको सुविधाछ 9845858247

PGLकम्पनीलाई पढेनपडेकादेखि SEE, +2above स्टाफअर्जेन्ट २५,५००/- खाजाभाडा 9808728555 कामघरअफिसमा

एक प्रतिष्ठित संस्थाको लागि पत्रवाहक (कार्यालय सहायक)को आवश्यकता मोटरमाइडकल भएकोलाई प्राथमिकता परीअभिमर्क, वे वा शर्त सम्बन्धीत बर्गोभिन्न छुटौत अन्तरवातावाट कार्तिक १९ गते भित्र सम्पर्क, ०१५३३०९५१, ०१५३३०९४७ (कार्यालय समय)

एक प्रतिष्ठित संस्थाको लागि पत्रवाहक (कार्यालय सहायक)को आवश्यकता मोटरमाइडकल भएकोलाई प्राथमिकता परीअभिमर्क, वे वा शर्त सम्बन्धीत बर्गोभिन्न छुटौत अन्तरवातावाट कार्तिक १९ गते भित्र सम्पर्क, ०१५३३०९५१, ०१५३३०९४७ (कार्यालय समय)

एक प्रतिष्ठित संस्थाको लागि पत्रवाहक (कार्यालय सहायक)को आवश्यकता मोटरमाइडकल भएकोलाई प्राथमिकता परीअभिमर्क, वे वा शर्त सम्बन्धीत बर्गोभिन्न छुटौत अन्तरवातावाट कार्तिक १९ गते भित्र सम्पर्क, ०१५३३०९५१, ०१५३३०९४७ (कार्यालय समय)

एक प्रतिष्ठित संस्थाको लागि पत्रवाहक (कार्यालय सहायक)को आवश्यकता मोटरमाइडकल भएकोलाई प्राथमिकता परीअभिमर्क, वे वा शर्त सम्बन्धीत बर्गोभिन्न छुटौत अन्तरवातावाट कार्तिक १९ गते भित्र सम्पर्क, ०१५३३०९५१, ०१५३३०९४७ (कार्यालय समय)

एक प्रतिष्ठित संस्थाको लागि पत्रवाहक (कार्यालय सहायक)को आवश्यकता मोटरमाइडकल भएकोलाई प्राथमिकता परीअभिमर्क, वे वा शर्त सम्बन्धीत बर्गोभिन्न छुटौत अन्तरवातावाट कार्तिक १९ गते भित्र सम्पर्क, ०१५३३०९५१, ०१५३३०९४७ (कार्यालय समय)

एक

बिदेसिएका
धर्मसन्तानबारे राज्य
नै बेखबर

तर, अन्तरदेशीय धर्मसन्तानको बाटो खुलाउन 'लबिइङ'

■ जनकराज सापकोटा (काठमाडौं)

सन् २०१० यता अमेरिका र युरोपका देशहरूमा मात्रै १ सय ५४ नेपाली बासालीकालाई धर्मसन्तान बनाएर लगेको पाइएको छ । हेग कन्फ्रन्स अन प्राइभेट इन्टरनेसनल (एचसीसीएफ) मा अमेरिका र युरोपेली देशहरूले बुझाएको सूचीअनुसार उक्त अवधिमा फ्रान्सले २१ बालिकालाई धर्मपूरी बनाएर लगेको छ । तर, नेपाल सरकारको औंलैलेखमा भने फ्रान्समा एक बालिका मात्रै पुगेको तथ्यांक छ ।

महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक
मन्त्रालयका प्रवक्ता उमेश ढुंगानाले कुन देशमा
कति नेपाली धर्मसन्तान बनेर पुगेका छन्
भन्नेबारे अद्यावधिक तथ्यांक नभएको बताए।
ढुंगानाको भनाइ र एचसीसीएचको तथ्यांक हेर्दा
सरकारी प्रक्रिया पुर्‍याएर पठाइएका भन्दा धेरै
बालबालिका विदेश पुगेको अनुमान गर्न
ग्राह्यो पर्दैन ।

यसरी विदेश पुर्‍याइएका मध्य
केहीका अभिभावकलाई
थाहा छैन भने केहीका
अभिभावकलाई
फकाइफुल्याइ गरेको
देखिन्छ। 'अन्तरदेशीय
गएका बालबालिकाका अभिभावक, जसलाई
विभिन्न भ्रष्टाचारमा पारेर विदेश पुर्‍याइयो,
उनीहरू हाम्रा छोराछोरी सम्पर्कविहीन भए,
भेटाइदिनुपर्ने भन्दै आउँछन्,' पुल्नोकोस्थित
राष्ट्रिय बालअधिकार परिषदका कार्यकारी
निर्देशक मिलन षेरलले भने।

मुलीक देवानी सांता २०७४ लागू भर्पाछि
विदेशी नागरिकका निम्ति धर्मपुत्र/पुत्री ग्रहणमा
प्रतिबन्ध लाग्यो तर त्यसभन्दा अघि नेपावलाबाट
कति बालबालिकालाई धर्मसन्तान बनाए
कन-कन देश पठाइयो भन्ने यकिन विवरण
सरकारसंग छैन । सन् २०१० मा तत्कालीन
महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण
मन्त्रालयले अन्तरदेशीय धर्मपुत्र-धर्मपुत्री
व्यवस्थामा समिति गठन गरेर औपचारिक
रूपमे बालबालिका विदेश पठाउने बाटो
खोलेको थियो । यस्तो समिति गठन भएपछि
पनि त्यसअधिका वर्षजस्तै नियम, प्रक्रिया छलेर
वा फर्जी कागजी प्रक्रियाको भ्रमा धर्मसन्तान
विदेश पठाउने क्रम रोकिएन । फितलो सरकारी
प्रक्रियाका कारण धेरैका अभिभावकलाई
भुक्यानमा पारेर धर्मसन्तान विदेश पठाउने
धन्दा नै चल्थो ।

छोराछोरी विदेश पुगेर सम्पर्कबाहिर भएपछि चिन्तामा गलेका अभिभावकले सुनाएको कैयौं दुःखभरि कथा छन् । उनका अनुसरार प्रत्येक वर्ष परिषदमा मात्रै ६/७ जना यस्ता अभिभावक आफ्ना छोराछोरी खोजी गर्दै आइपुग्छन् । उनीहरूलाई आफ्ना छोराछोरी कुन देशमा छन्, कसले र कुन प्रक्रियाबाट विदेश पुर्याएको हो भन्ने पनि थाहा छैन ।

यसरी आउने अभिभावकमध्ये धेरै एकल महिला वा गरिब आर्थिक पृष्ठभूमिका देखिन्छन्। उनिहरूको कथा सुनाउँ भन्थ्याएर कागजमा सही गराएर अथवा तपाईं कसरी यतिका धेरै छोराछोरी हुकाउनुहुन्छ, हामीलाई दिनुस्, विदेश पठाइदिन्छौ। पढेर, पैसा कमाएर आउनुहुन भन्दै सहमत गराएको देखिन्छ। 'हामीकहाँ पाएको केसमा अभिभावकलाई दुई/चार लाख पैसा पनि लिएको देखिन्छ,' थरले भने, 'पैसा दिइसकेपछि ल यो कागजमा सही गर्नुपर्छ भनेर अप्रेजी भाषामा तयार पारिएको कागजमा निरक्षर अभिभावकलाई सही गर्न लगाएको देखियो। कतिलाई ल जवजस्ती बाबुआमाको फर्जी मृत्युदर्ताको कागजल बनाएर अनाथ बनाएको पनि देखियो।'।

परिषद्का कार्यकारी निर्देशक धरेल
अन्तरदेशीय धर्मसन्तानका पुराना घटनाहरूबारे

पनि अनुसन्धायाको खाँचो देख्छन् । वर्षौ पुराना भए पनि यस्तो मुद्दामा कानुनी कारवाहीको प्रक्रिया अगाडि बढाउन सकिने विकल्प नभएको । उनले भने, 'तर कानुनी उपचार खोज्दा हार्किरकेको बालबालिकामा कस्तो मनोनामाजिक असर पार्छ भनेर पनि उत्तिकै गम्भीर हुनुपर्छ ।' थमयाया थापामगर महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकमन्त्री भएका बेला अन्तरदेशीय धर्मपुत्रपुत्रीको रोकिएको वाटो खुलाउन केही व्यक्तिले जोडबल गरेका थिए । पूर्वमन्त्री थापामगरले अन्तरदेशीय धर्मसन्तान खुलाउन केनिले लडाइँ गरेकाे बताए पनि ती को थिए भनेर खुलाइन्नन् । उनले भनिन्, 'मन्त्रालयमै एउटा शाखाका रूपमा रहेको तर केही वर्षयता बन्द भएको अन्तरदेशीय धर्मपुत्र धर्मपुत्री व्यवस्थापन समिति खोल्नुपर्छ भन्ने केहीको भनाइ थियो तर मैले मानिन्न ।' उनले धर्मपुत्रपुत्री बनेर विदेश पठाउने नाममा अनेकन खल भएकाे सुनैपर्छ आफूले त्यो पछि राज्यले नखेपएकाे देखे पारित गर्ला भनेर चासो नराखेकाे बताइन् ।

विगतमा धर्मपुत्रपुत्री बनाएर कति नेपाली बालबालिका विदेश पुर्ये, तिनीहरू कहाँ र कस्तो अवस्थामा छन् भन्ने स्पष्ट जानकारीसमेत हाम्रो नसाकिरहेका बेला अन्तरदेशीय धर्मपुत्रपुत्री खोल्न भइरहेको भित्री पहल अचम्मालयका छ । श्रोतका अनुसार काठमाडौँस्थित अमेरिकी र केही युरोपेली दूतावासहरूले पनि अन्तरदेशीय धर्मपुत्रपुत्री खोल्ने विषयमा रूचि देखाइरहेका छन् । त्यसो त मन्त्रालयले २०२७सम्मै अन्तरदेशीय धर्मपुत्रपुत्री खोल्नका लागि निर्देशिका नै बनाएको थियो । मन्त्रालयका प्रवक्ता उमेश ढुंगानाले कात्तिकपुरसँगको कुराकानीमा निर्देशिकाको प्रारम्भिक प्रतिवेदन बनेको भाग पनि दुई वर्षदेखि यसको थप क्रियावा रोकिएको बताए । उनले भने, 'निर्देशिका तयार भएपछि मन्त्रिपरिषद्मा पास भएर मात्र कार्यान्वयनमा आउने हो तर यो सबै काम रोकिएको छ ।'

सरकारी तवरमै अन्तरदेशीय धर्मसन्तानको बाटो बन्द गरिए पनि बेलाबखत विदेशी नागरिक अवैध रूपमा नेपाली बालबालिकालाई धर्मसन्तान बनाएर लैजान प्रयत्न गरेको केही घटनाक्रमले देखाउँछ । यस्ता धेरैजसो घटनामा

बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्यरत केही व्यक्ति संलग्न भएकाको पनि देखिन्छ। जस्तो कि ए. साउन ११ मा नेपाल आएकी बेलायती गिरिफ डोना स्मिथलाई स्वदेश फर्किन लागेका साउन २२ मा अध्यागमन विभागले पक्राउ गर्यो। उनले शितलपुरको महालक्ष्मी रम्यालिका- ६ मा शिक्षा जम्माएको भन्दै सोही मा कार्यलयबाट जन्मदर्ताको फर्जी प्रमाणित बनाएकी थिइन्। अध्यागमनले सुरु को अनुसन्धानमा पछि प्रहरी परिसर प्रमाइडो पनि जोडियो।

असुस्थानले बलाकृत १४ वर्षीया गैरोबारी बाला जन्मएको थिइला। पाल मन्दिरका अध्यक्षको निर्देशक बालकृष्ण डंगोलले डिनामका याएको र आवश्यक फर्जी कागजात तयार र बेलायत लैजान खोजेको देखियो। गृहरील भन्दा स्पैयंमा शिशु बेच्ने काममा संलग्न को लाल बालकृष्ण डंगोललाई पक्राउ गर्यो। अर्थात् पनि २०७६ वैशाख ३० मा कोरियन गणतन्त्र राजा किमलाई पनि अध्यक्षमान विभागले पक्राउ गरेको थियो। उनले पोखरा बस्ने एक बच्चा नेपाली दम्पतीको १४ महिने शिशुलाई लुम्बिनी छोरी बनाएर कोरिया लैजान खोजेकी थियो। नेपाली बालकलाई आफैले जन्माएको भनी गर्दै उनले कोरियन राहदानी बनाएर लैजान खोजे पनि पक्राउ परेपछि उनको फर्जी म सवै खुल्यो। यी दुई घटनाले अन्तरदेशीय अपराधपुत्रकी को नानुनी रूपमा बेच्न गरिए पनि देशी नागरिकलाई शिशु लैजान असफल पार्न जारी राखेका छन् भन्ने देखाउँछ।

अन्तर्राष्ट्रिय कानुनका जानकारी राजु
मार्गाले अन्तरदेशीय धर्मपुत्रपत्री पठाएर मात्रै
थ्यको दायित्व पूरा नहुने बताए। उनले भने,
लभवालीकारलाई अस्मानतान बनाएर विदेश
एपण्डि पनि उनीहरू कहाँ छन् ? उनीहरूको
स्था कस्तो छ, भन्नेबारे सबै जानकारी
न्यले राख्नुपर्छ।' उनले राज्यलाई
भभावकको रूपमा बुझाउँदै धर्मस्तान
माएर पठाएपण्डि राज्य चप वसेर उम्किन

नन्ने बताउँदै भने, 'मानवअधिकारका माबले पनि धर्मसन्तानको अवस्थाबारे राज्य नवर वन्नुले यस्तो समस्या भ्याउँछिदै जान्छ, मानवअधिकारप्रति राज्यको प्रतिबद्धता तर्तराष्ट्रिय समुदायमा कमजोर देखिन्छ।'।

काठमाडौँ (कास)- सरकारले विवादित व्यक्तिलाई नेपाल वायुसेवा निगमको कार्यकारी अध्यक्ष नियुक्त गरेपछि निगमभित्रकै कर्मचारीले आश्चर्य प्रकट गरेका छन् । मन्त्रिपरिषद बैठकले सोमवार इलामका युवराज अधिकारीलाई कार्यकारी अध्यक्ष नियुक्त गरेको छ । निगममा ३४ वर्ष काम गरेर अधिकारीले डेढ वर्षअघि ५८ वर्ष अनिवार्य अवकाशबाट विदा लिएका थिए ।

गठबन्धनमा सहभागी नैकपा एकीकृत समाजवादीका नेता झलनाथ खनालको निफारिसका आधारमा अधिकारीलाई नियुक्त गरिएको संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय स्रोतले कान्तिपुरलाई बतायो। २०७४ सालमा अधिकारी निगमको अवधिमा प्रमुख हुँदा दुई महिना अधिकृतले त्यही साविक भदौमा आफूहरूलाई यौनहिंसा गरेको भन्दै उनीविरुद्ध तत्कालीन महाप्रबन्धक सुगराल कंसाकारको प्रहरी प्रधानमन्त्री कार्यालय र महिला आयोगमा उजुरी गरेका थिए। निगमले त्यसबेला गरेको आन्तरिक छानविनमा सुनाइका आधारमा उनलाई निलम्बन गरिएको थियो। निगमले तत्कालीन महाप्रबन्धक कंसाकारको नियुक्ति अधिकारीले महिलाहरूको उजुरी सार्वजनिक नगरे

पत्नीसहित कार्यक्षम
रूवावासी गरेपछि, ट्रेड
युनियन, तत्कालीन
मानव संसाधन
विभाग प्रमुख र
पीडित पक्षलाई
राखेर २०७४

कात्तिकमा मिलापत्र
गराएका थिए । अधिकारी
माफी मागेपछि मिलापत्र

साम्बाग मन्त्रिपरिषद् बैठकपछि अधिकारीहरू आफूलाई ४८ वर्षका लागि फलनगु खनालसहितको सहयोगीमा नियुक्त गरिएको बताए। उनले विगतको घटना त्यसबेले मिल्सकोटले आफूमाथि उजुरी दिन नगर्ने प्रतिक्रिया सकेन भने कुनै पनि कर्मचारीलाई भेदभावमा लाग्ने नगर्ने प्रतिक्रिया दिए। 'सरकारले मेरो आश्वासनमा महसुस गरेर नियुक्त गरेको हो। म पार्टीको कार्यकर्ता होइन। कुनै अधिकारी सहयोग गर्ने वाचा पनि गरेको छैन', अधिकारीले भने, 'म निरामना केही गरौं भनेर आफू छु। तपाईंहरूसँग वसेर सरसल्लाह गर्छु।'

निगमको सञ्चालक समितिको अध्यक्ष सुशोभित धिमरेले जेठ २८ मा राजीनामा दिएपछि अध्यक्ष पदको लागि थियो । निगमको कार्यकारी प्रमुखमा डिवप्रमनाथ पौडेल थिए । कार्यकारी अध्यक्षसँग निगमको सञ्चालक समितिदेखि व्यवस्थापनसम्बन्धी सबै नियन्त्रण गर्ने अधिकार हुन्छ, अधिकारीको नियुक्ति/प्रति निगमबाट निर्देशक तथा कर्मचारीहरूले आश्चर्य प्रकट गरेका छन् । निगम ५० ओर वृष्णमा अछ । संस्था धराशास्त्री भएकी अध्यक्षमा सरगम भन्ने विवाहित मान्छे खोजी-भोजी नियुक्ति दिन्छ । निगमको एक निर्देशक भने, 'सरकारको यो नियन्त्रण निराला बनाएको छ ।'

पूर्वमहाप्रबन्धक कंसाकारले सरकारले अधिकारीलाई ल्याउन गरेको निर्णय सुझबुझविहीन भएको प्रतिक्रिया दिए । 'मलाई त ठग्न गरेको जस्तो लाग्यो । राजनीतिक नियुक्ति कस्तो हुन्छ, भन्ने फेरि एक पटक पुष्टि भएको छ,' उनले भने, 'सरकारलाई नियुक्ति नै गर्नु थियो भने उनीभन्दा क्षमतावान मान्छे धेरै थिए ।'

यसैबीच, सरकारले नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको महानिर्देशकमा राजकुमार क्षेत्रीलाई नियुक्त गरेको छ, क्षेत्री हाल निमित्त महानिर्देशक थिए ।

प्रदेश सरकार
भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालय
बागमती प्रदेश
हेटौंडा, मकवानपुर

डिप बोरिङ्ग निर्माण कार्यका लागि प्रस्ताव आव्हानको सूचना

प्रथम पटक सूचना प्रकाशन मिति: २०७८/०७/०९

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, कृषि विकास निर्देशनालय, बागमती प्रदेश, हेटौंडाको आ.व. २०७८।७९ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमको प्रादेशिक कृषि प्रवर्धन कार्यक्रम अनुसार सिँचित क्षेत्र विस्तारका लागि डिप बोरिङ्ग निर्माण तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०७६ अनुसार डिप बोरिङ्ग निर्माण कार्यका लागि इच्छुक तपशिलमा उल्लेखित क्षेत्रका कृषक समूह, कृषि सहकारी संस्था, कृषि फार्म, कृषि उद्यमी, स्थानीय उपभोक्ता समितिले यो सूचना प्रकाशित भएको ३० औं दिन मिति २०७८/०८/०८ सम्ममा कार्यालय समयभित्र निर्देशनालयमा आईपुग्ने गरी देहाय बमोजिमका कागजातसहित निवेदनसाथ प्रस्ताव दर्ता गर्नुहुन आव्हान गरिन्छ। साथै रित नपुगेका वा म्याद नाघी प्राप्त हुन आएका प्रस्तावहरू छनौटका लागि समावेश हुन नसक्ने व्यहोरा समेत जानकारी गराइन्छ।

तपशिल

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	ईकाई	परिमाण	कार्यक्रम लागू हुने स्थान	निर्देशनालयको अधिकतम साझेदारी (९०%) वा अधिकतम रकम रु.
१	डिप बोरिङ्ग निर्माण तथा पाईप लाईन विस्तार, हेटौंडा-१२, सिक्रेनी मकवानपुर (अन्य)	संख्या	१	हेटौंडा-१२, सिक्रेनी मकवानपुर	रु.२० लाख
२	डिप बोरिङ्ग निर्माण तथा कूलो स्तरोन्नति, हेटौंडा-१२, रमनटार, मकवानपुर (अन्य)	संख्या	१	हेटौंडा-१२, रमनटार, मकवानपुर	रु.२० लाख
३	डिप बोरिङ्ग निर्माण कालिका-९, कामना टोल चितवन (अन्य)	संख्या	१	कालिका-९, कामना टोल चितवन	रु.२० लाख
४	डिप बोरिङ्ग निर्माण, चन्द्रागिरि न.पा.८ काठमाण्डौ (अन्य)	संख्या	१	चन्द्रागिरि न.पा.८ काठमाण्डौ	रु.२० लाख
५	डिप बोरिङ्ग निर्माण, माडी न.पा.८, चौकीडाँडा (अन्य)	संख्या	१	माडि न.पा.८, चौकीडाँडा	रु.२० लाख
६	डिप बोरिङ्ग निर्माण, माडी न.पा.७ (देवेन्द्र टोलको माथिल्लो भाग) चितवन (अन्य)	संख्या	१	माडि न.पा.७ (देवेन्द्र टोलको माथिल्लो भाग) चितवन	रु.२० लाख
७	डिप बोरिङ्ग निर्माण तथा स्तरोन्नति, कालिका न.पा. ६, कुमाल बस्ती, चितवन (अन्य)	संख्या	१	कालिका न.पा. ६, कुमाल बस्ती, चितवन	रु.१५ लाख
८	डिप बोरिङ्ग निर्माण तथा स्तरोन्नति, कालिका न.पा. ३, चितवन (अन्य)	संख्या	१	कालिका न.पा. ३, चितवन	रु.२० लाख
९	डिप बोरिङ्ग निर्माण, राप्ति न.पा. ९, चितवन (अन्य)	संख्या	१	राप्ति न.पा. ९, चितवन	रु.२० लाख
१०	डिप बोरिङ्ग निर्माण, हेटौंडा १७, लक्ष्मिपुर (अन्य)	संख्या	१	हेटौंडा १७, लक्ष्मिपुर	रु.२० लाख
११	डिप बोरिङ्ग निर्माण, बेलकोटगढी, नुवाकोट (अन्य)	संख्या	१	बेलकोटगढी, नुवाकोट	रु.२० लाख

आवश्यक कागजातहरू:

- (१) १०। – को हुलाक टिकट टाँस गरेको निवेदन,
- (२) अनुसूची २ बमोजिमको विवरण तथा सो विवरणको पुष्ट्याई गर्ने कागजातहरू
- (३) उपभोक्ता समितीको हकमा पदिवधिकारीहरूको नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि र संस्थाको हकमा संस्था दर्ता तथा नविकरण गरेको प्रमाणपत्र,
- (४) संस्थाको हकमा स्थायि लेखा नम्बर (PAN) तथा गत आ .व.को कर चुक्ता प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,
- (५) प्रस्तावकले लागत साझेदारी गर्ने र अन्य निकायबाट अनुदान लिए/नलिएको प्रतिवद्धतापत्र,
- (६) प्रदेश लेखा नियन्त्रण कार्यालय, हेटौंडाको राष्ट्रिय वाणिज्य बैङ्कमा रहेको धरौटी खाता नं १३००१००२०२०३००००, मा, धरौटी जम्मा गर्न पठाउने कार्यालय कृषि विकास निर्देशनालय, बागमती प्रदेश, हेटौंडा, मकवानपुर (कार्यालय कोड नं. ३१२०१३२०१३) जनाएर प्रती हेक्टर रु १०००।का दरले रकम जम्मा गरेको सक्कल भौचर एक प्रति,
- (७) समूह वा संस्थाको हकमा समितिको बैठकले कार्यक्रम माग गर्नको लागि गरेको निर्णयको प्रतिलिपि ।

नोट: आवेदकले हाल सम्म अनुदान लिएको वा नलिएको विवरण सहित निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ । कार्यविधिहरू संशोधन भएको खण्डमा संशोधित कार्यविधि अनुसार कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ । कार्यक्रम कार्यान्वयनको क्रममा बाधा अड्चन सृजना भएमा कार्यक्रम रद्द गर्ने सर्वाधिकार कार्यालयमा निहित रहनेछ ।

पुनः: सम्बन्धित कार्यविधिभूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, बागमती प्रदेश को वेबसाईट www.molmac.bagamati.gov.np वा कृषि विकास निर्देशनालयको वेबसाईट www.doad.bagamati.gov.np बाट डाउनलोड गर्न सकिनेछ ।

राष्ट्रिय पुस्तकालय जमलमै

काठमाडौँ (कास)- सरकारले राष्ट्रिय पुस्तकालयको भवन काठमाडौँको नै निर्माण भएतापनि शिक्षा मन्त्रिपरिषदको सोमवारको बैठकले उक्त निर्माण गरेको शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्री देवेन्द्र पौडेलले बताएका छन्। यसअघि केपी शर्मा ओली सरकारले सरकारले त्यहाँ विचन्द्र ग्याम्यास सार्ने भन्दै भवन निर्माणको प्रक्रिया थपित गरेको थियो।

पुस्तकालयकर्मिहरूले व्यापारिक	भवन निर्माण
कम्पनीलाई जग्गा सुम्पन त्यतिबेला	डीपीओरले
सुरकारले गरेको पुस्तकालयको	बेला आसीर
भवनको अंग्रेजी आरोप लगाएका	साउन ५
थिए। मन्त्री पौडेलले २०७२ को	जस्तको
भूकम्पदेखि पुस्तकालयका महत्त्वपूर्ण	पुस्तकालय
पुस्तकहरू अलग अवस्थामा रहेको	नाना, तगा
सुरकारले जमलमा नै भन्थ भवन	रोकिएको
भवनले निर्णय गरेको जनाए। 'भवन	निर्माणको
निर्माणको डिजाइन तयार भइसकेको	त्यतिबैले र
छु, अवकाशको थालनी हट्छ,' उनले	भवन निर्
अनकामको शेखवाहु देउवाले	साइनबोर्ड

न्याय भवन जमलमा
चासो देखाएक थिए ।
न्यायमालको प्रस्तावमा
न्यायमालस्थित किता नं.
५ पुस्तकालय बनाउने
विस्तृत परियोजना
अनुसारका काम
स्वीकृति दिएको हो ।
रोपनी १५ आना ३
जग्गामा पुस्तकालय
हुनेछ । भवनको
रेटिङ्गस्टेड प्रक्रिया सुरु
गरेको सरकारले २०७७
कोटी निर्णय नभएसम्म
जग्गामा राष्ट्रिय
भवन निर्माण
१० निर्णय गरेपछि काम
सुरु गर्ने । पुस्तकालय
भवन जमलको जग्गामा
को राष्ट्रिय पुस्तकालय
स्थल लेखिएको
ने पेन छ ।

यस बैंकको तपशिलका कारण बमोजिम अनुसारको रकम रकम समेत नबुझाएको हुँदा पनि रकम दाखिला हुन नआएको लेखिदिएको धितो लिलाम वि बैंकबाट कर्जा लिन मञ्जुरी

सम्बन्धित कार्यालयको नाम	
क्र. सं.	कर्जा ग्राहकको नाम (फर्म, प्रोप्राइटर, नास/कम्पनि तथा च्याडालकहरूको नाम)
१.	च्याङ्गारासी नि. (प्रो. तिलक बहादुर मगर)

को कर्जा बुझाउने बारे कृषि विकास बैंक लि. शाखा कार्यालय सामाखुशी
काठमाडौंको २१ दिने सूचना

सूचना प्रकाशित मिति : २०७८/०७/०९

यस बैकको तपशिलका कार्यालयहरूबाट तपसिल बमोजिमका व्यक्तिकहरूले निम्न उद्देश्यका लागि विभिन्न मितिमा कर्जा लिई हालसम्म कर्जा नबुझाई भाखा नाघी निम्न लेखिए बमोजिम अनुसारको रकम बुझाउने सम्बन्धमा सम्बन्धित कार्यालयले बारम्बार ताकेता गर्दा पनि आलटाल गरी बुझाउनु पर्ने कर्जाको साँवा, व्याज तथा बैकले पाउनु पर्ने अन्य रकम समेत नबुझाएको हुँदा यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले २१ दिन भित्र सम्बन्धित कार्यालयमा बुझाउनका लागि यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ । उल्लेखित मिति भित्र तपसिल कर्म दायिला हुन नआएको बैक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन २०७३, कृषि विकास बैक लि. को कर्जा असुली विनियमावली तथा प्रचलित ऐन नियम बमोजिम कर्जा लिँदा लेखिदिएको धितो लिलाम बिक्री वा अन्य व्यवस्था गरी बैकको सम्पूर्ण लेना रकम असुल गरिने व्यहोरा समेत जानकारी गराउँदछौ । साथै तपसिल बमोजिमका व्यक्तिकहरूलाई बैकबाट कर्जा लिन मञ्जुरीनामा दिनेहरूलाई समेत यसै सूचनाद्वारा जानकारी गराइएको छ ।

सम्बन्धित कार्यालयको नाम : कृषि विकास बैंक लि. शाखा कार्यालय सामाखुशी, काठमाडौं

क्र. सं.	कर्जा ग्राहकको नाम (फर्म, प्रोप्राईटरको नाम/कम्पनि तथा संचालकहरूको नाम)	ठेगाना	बाजेको नाम	ग्राहकको पिता/पतिको नाम	उद्देश्य	साँवा रकम रू.	मिति २०७८/७/६ गते सम्मको व्याज तथा अन्य रकम	जम्मा तिर्नुपर्ने रकम	धितो मन्जुरिनामा दिने/जमानत बस्नेको नाम
१.	च्याङ्ग्रासी नि. सेवा (प्रो. तिलक बहादुर थापा मगर)	गोलबुङ्गा-३ काठमाडौं	चन्द्र बहादुर थापा मगर	तेज बहादुर थापा मगर	विभिन्न	८१९१८२२	३४३४६३	८५३५२८५	इन्द्र माया थापा / नेक कुमारी थापा

कृषि विकास बैंक लि.

कर्जा अनुगमन तथा असुली विभाग
मुख्य कार्यालय, रामशाहपथ, काठमाडौं

